Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 228 (15851) | 1981 оной октябриин 3, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДТЭ АНХАРХА

Партийна, совет, профсоюзай, комсомолой болон ажахын органуудта, министерство болон албан зургаануудта, олониитын журналнуудай редакцинуудта үдэр бүри олон тоото бэшэгүүд орожо байдаг. Совет хүнүүдэй түрэ партиин, правительствынгаа дотоодын ба гадаадын политикые зүрхэнһөө һайшааха, Эхэ оронойгоо экономикые, соёл культурын бүри түргэнөөр хүгжэн ургахын түлөө [illegible] тодоор гэршэлнэ.

Ажалшадай бэшэгүүдтэ ямараар хандаха тухай В. И. Ленинэй заабари манай Коммунис парти наринаар сахидаг. Партиин, совет болон нийтын организацинуудай ажалда орожо байгаа бэшэгүүд, мэдээсэл ба дурадхалнууд [illegible] Конституциин үгтэһэн [illegible].

[illegible] Партиин XXVI съездэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудые, Л. И. Брежневэй заабаринуудые [illegible] КПСС-эй обкомой пленум [illegible].

[illegible] КПСС-эй Центральна Комитедэй эрилтын ёһоор [illegible].

[illegible] гэжэ хэлэхэ аргагүй. Жэшээнь, [illegible]

[illegible] манай газетэ [illegible]

Ажахын, арад зоной үдэр бүриин ажабайдалай асуудалнуудаар дайралдадаг дутагдалнууд тушаа манай газетын хуудаһануудта толилогдоһон бэшэгүүдэй мүрөөр зохихо хэмжээнүүдэй абтаһан тухай мэдээсэгдэжэ байдаг. Бэшэгүүд толилогдоһоной һүүлээр ямар хэмжээн абтааб, хубилалта болоо гү гэжэ уншагшаднай һонирхожо, хүлеэжэ байдаг ха юм.

Гэбэшье газетэ, журналнуудта толилогдоһон материалнуудта анхарал багаар хандуулха, дары хэмжээ абахагүй баримтанууд үшөөл дайралдаһаар. Тэрэшэлэн байгша ондо манай газетэдэ толилогдоһон зарим шүүмжэлхы статьянуудай һүүлээр ямар хэмжээнүүдэй абтаһан тухай Захаменай, Улаан-Үдын районно Соведүүдэй гүйсэдкомууд, Зэдын, Сэлэнгын районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүдөө ажахын управленинүүд, республикын ой модоной ажахын, [illegible] промышленностиин министерствэнүүд, Хориин районой Хүрбын совхозой партком, «Бурятэнергын» управлени харюу үгөөгүй.

Түбэй ба нютагай газетэнүүдэй, журналнуудай, радио болон телевидениин редакцинууд бэшэгүүдэй талаар хүдэлмэрөө һайжаруулха, ажалшадай бэшэгүүдэй тунхагладаг, тэдэнние шиидхэлгын үрэ дүнгүүд тухай мэдээсэдэг, бэшэгүүдэй шэнжэлгэнүүдээр хэмжээ абахын тула зохихо эмхинүүдтэ эрилтэ табижа байха зэргэтэй. Бэшэгүүд дотор табигдаһан асуудалнуудта харюу үгэхын тула партийна, совет болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадуулха» гэжэ «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудай талаар ябуулагдадаг хүдэлмэриие саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай һаяхана абаһан тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Газетэ, журналнуудта толилогдоһон бэшэгүүдэй ашаүрэ эрид дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай тус тогтоол шанга эрилтэнүүдые табяа. Мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые хаража үзэхэдөө, албан хойрог, нобшо нозог ябадал гаргадаг, эрхэтэдтэй уулзаха гурим баримталдаггүй, шүүмжэлэл хэрэгсээдэггүй тушаалта хүнүүдые шүүмжэлхэ гэжэ тэрээн соо хэлэгдэнэ. Тиимэһээ республикымнай партийна, совет, ажахын органуудай, профсоюзай, комсомолой болон нийтын бусад организацинуудай, газетэ, журналнуудай хүдэлмэрилэгшэд энээгээр бодото тобшолол хэхэ уялгатай.

Социалис демократиие саашадань хүгжөөхэ, ажалшадай үүсхэлые халуунаар дэмжэхэ, тэдэнэй эрилтэ, гүйлтануудые дүүргэхэ асуудалнуудта анхаралтайгаар хандажа, тэдэнние саг болзортонь хаража үзөөд, зүбөөр шиидхэхэ, бодото хэмжээ абаха гээшэ партийна, совет болон нийтын организацинуудай нангин уялгануудай нэгэн болоно.

ОЙН БАЯРАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Олон миллион совет хүнүүд арад түмэнэй һуудал байдалые хангалгын албанай хүдэлмэрилэгшэдтэ үдэр бүри хандадаг юм. Эдэнэй хүдэлмэриин шанарһаа совет хүнүүдэй һуудал байдалай дулдыдадаг юм гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Тиимэһээ гэр байрынкоммунальна ажахын хүдэлмэриие саашадань хүгжөөлгэдэ, нарижуулан һайжаруулгада техническэ хангалгада манай орон дотор ехэ анхарал хандуулагдадаг байна.

РСФСР-эй Гэр байрынкоммунальна ажахын министерствын байгуулагдаһанай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан энээн тухай хэлсэбэ. Энэ суглаан октябриин 1-дэ Москвада болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Макеев, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша И. Н. Дмитриев, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаа.

РСФСР-эй гэр байрынкоммунальна ажахын министр С. М. Бутусов элидхэл хэбэ. (ТАСС).

УРАН ЗОХЁОЛШО, СЭРЭГШЭ, КОММУНИСТ

ИВАНОВО. (ТАСС). Бүхэсоюзна научна конференци октябриин 1-дэ эндэ хүдэлмэрөө дүүргэбэ. Д. А. Фурмановай зохёохы уран бүтээлые саашадань шэнжэлхэ, Чапаевай дивизиин комиссарай үндэһэ һуурииень табяһан совет уран һайхан-баримтата литературые хүгжөөлгын асуудалнууд конференци дээрэ гол һуури эзэлһэн байна.

Уран зохёолшын түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ конференци заншалай ёһоор тэрэнэй эхэ нютагта — Ивановскэ газар дээрэ үнгэргэгдэдэг юм. Литераторай, сэрэгшын, коммунистын алдарта зам эндэһээ эхилһэн байгаа. Түбэй Россиин, Казахстанай, Прибалтикын, Уралай, Украинын, Алас-Дурна зүгэй уран зохёолшодой, мэдээжэ шэнжэлэгшэдэй ба залуу эрдэмтэдэй, мүн ГДР-эй айлшадай хэһэн 130 гаран элидхэл болон научна мэдээсэлнүүдые уулзалгада хабаалагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Л. И. БРЕЖНЕВ Д. РАЦИРАКАТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев богони болзорһоо Советскэ Союзта амаралта ерээд байһан Мадагаскарай Демократическа Республикын Президент, Малагасийска революциин манлай гэдэг партиин Генеральна секретарь Д. Рацирака октябриин 1-дэ Кремль соо уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев уулзалгада хабаадалсаа.

Халуун дулаан, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талые һонирхуулһан асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна.

Олониитэ ажалшадай ашаа туһада орон дотор социально-экономическа түрүү һайн хубилалтануудые бэелүүлхэ талаар Мадагаскарай правительствын, Революциие хамгаалгын Национальна фронтын ажал ябуулга тухай Д. Рацирака мэдээсэбэ. Мадагаскарай Демократическа Республикын политическэ ба экономическа бэеэ даахан байдалые бэхижүүлгэдэ туһалһанайнь түлөө тэрэ совет арадта үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлээд, Советскэ Союзтай Мадагаскарай тогтооһон харилсаа холбоое саашадань гүнзэгыргүүлэн хүгжөөхэ гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглээ.

Хоёр ороной арадуудай ашаа туһада Советскэ Союзай ба Мадагаскарай Демократическа Республикын хани харилсаанай бэхижүүлэгдэһэндэ сэдьхэлээ ханажа байһанаа Л. И. Брежнев, Д. Рацирака мэдүүлбэ. Тэдэ ханинар, союзнигууд болоходоо, эб найрамдалай, демократиин ба хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэнэ, уласхоорондын оршон соо ашаүрэ ехэтэй харилсаа холбоо тогтооно.

Империализмын зээрхэг түримхэй политикаһаа уламжалан, мүнөө дэлхэй дээрэхи байдал орёо түгшүүритэй болоһон байна. Тиимэһээ уласхоорондын байдалые һайжаруулхын түлөө эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй тэмсэлые саашадань эдэбхижүүлхэ шухала гэжэ уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедөө найдажа байһанаа элирхэйлбэ.

Социализмын бэхижэлгэ, сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй хүгжэлтэ, дайн дажарые зайсуулан сараха талаар арадуудай хэтэбэришэгүй хүсэл зориг эб найрамдалые бэхижүүлгын ашаа туһада ашаүрэ ехэтэй алхамуудые хэхэ байһан тухай элирхэйлэн гэршэлнэ.

Социалис хани нэгэдэлэй, мүн дэлхэйн түрүү үзэлтэй олон гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Мадагаскарай гадаадын политика оршон байдалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал хангаха гээшэ СССР-эй гадаадын политикын үндэр дээдын үг зорилго болоно гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ. Тусхайлбал, КПСС-эй XXVI съезд дээрэ найруулагдаһан, мүн һаяхан ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ Советскэ Союзай оруулһан гадаадын политикын тодорхой бүхы дурадхалнуудай удха шанар иимэ байна.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха гээшэ мүнөө үеын эгээл шухала тодорхой зорилго болоно. Дунда зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүд тушаа хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ тухай США-тай үгээ ойлголсоһон байнабди. Хоёр талын адли тэгшэ эрхын али алинайнгаа аюулгүй байдалай гол ёһые наринаар баримталан, эдэ хөөрэлдөөнүүдые бүтэмжэтэй һайнаар, үнэн зүбөөр үнгэргэхөөр Советскэ Союз бэлэн юм. [illegible] татайгаар [illegible] хангажа шадаха байна.

Уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулха, бүхы түбиңүүдэй арадуудай аюулгүй байдал хангаха, [illegible] экономическа ба политическа хүгжэлтые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй, Совет правительствын эб найрамдалта [illegible] дэмжэжэ байһанаа Д. Рацирака өөрынгөө зүгһөө мэдүүлээ.

Американ сэрэгүүдэй энэ үүсхэл [illegible] хэжэ байһан [illegible] эб найрамдалай хэрэгтэ бүри аюултай болоһон Индиин океанай байдалда хоёр тала анхаралаа [illegible]. Энэ оршон нютагта эб найрамдалай ёһоной [illegible] зоно болгохо [illegible] хүсэнүүдэй [illegible] жүүлхэ [illegible] Индиин океанай [illegible] харилсаа холбоо [illegible] шухала гэжэ мэдүүлээ.

Империалис бүлэгэрхэдэй зээрхэг түримхэй ябуулгын улам үргэжэ байһаниинь Африкада элээр мэдэрэгдэнэ. Тусхайлбал, Анголын Арадай Республикын эсэргүүгээр Претория расис захиргаанай [illegible] зээрхэг түримхэй ябуулга энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Советскэ Союз болон Мадагаскарай Демократическа Республика ООН-ой [illegible] Намибиин асуудалые дары шиидхэхын түлөө, ЮАР-ай сэрэгүүд болон захиргааниие тэрэ газарһаа гаргахын түлөө, бүхы засаг захиргааниие СВАПО түрүүтэй Намибиин арадта дамжуулхын түлөө тэмсэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал улам орёо түгшүүритэй болоо байна гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ. Зээрхэг түримхэй хоёр хүсэнэй — США болон Израилиин стратегическэ холбоо барисаан энэ байдалай гол [illegible] болоно. Дүтын Зүүн зүгтэхи эб найрамдалай хэрэгые [illegible] энэ ушар илангаяа элээр харуулжа байна бшуу. Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй бүхы гүрэнүүдэй амгалан ба аюулгүй байдалые найдамтайгаар хангаха зорилготой СССР-эй оруулһан [illegible], тэрэ тоодо Персидскэ тохойн оршондохи байдалые гуримшуулха хабаатай дурадхалнуудые Мадагаскар дэмжэнэ гэжэ Д. Рацирака мэдүүлбэ.

Энэ районой гүрэнүүд аюултай [illegible] империализмын [illegible] газар болоо [illegible] хоёр тала Зүүн-Урда Азиин [illegible] асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэбэ. Тус районой оронуудай [illegible] Зүүн-Урда Азиин байдалые һайжаруулха, гуримшуулха шухала гэжэ Л. И. Брежнев, Д. Рацирака батлаба.

Советскэ Союзда хүндэмүүшэ халуун уулзалга үнгэрһэнэй түлөө Д. Рацирака баяр хүргэжэ байһанаа мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин референт Е. М. Самотейкин хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна. (ТАСС).

САҺАНАЙ ОРООДҮЙДЭ ХУРЯАЛГАЯ ТҮГЭСХЭХЭ!

ОРОЛДОСО ЕХЭТЭЙГЭЭР

Байгша оной эрхэ байдалые ойлгоһон Хүрбын совхозойхид нийтынгээ малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын хойноһоо нилээд оролдолго гаргаа. Энэ харюусалгатай хүдэлмэриин үедэ нютагай пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һургуулиин һурагшад, совхозой хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабаадаһан байна. Тэдэнэр эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор шадаха зэргээрээ түрэл совхоздоо туһалхые оролдоо.

Энэ жэлдэ ган гасуур боложе, эхэнхи газарайнь ногоон гандашоо. Тиимэһээ машина, техникын хүрэхэгүй газарай дииләнхи ногоое зон гар хажуураар сабшажа, хуряаһан байна. Мүнөө үбһөө бэлэдхэжэ дүүргээд байхадаа, али коллектив эрхим һайнаар хүдэлөөб гэжэ тодорхойлно. Дмитрий Вахрушев Алексей Литвиненко хоёрой даадаг звенонууд хоорондоо мүрысэн, даалгагдаһан сабшалангайнгаа ногоо бултыень сабшажа, нилээд ехэ үбһэ һайн шанартайгаар соможо, ажахыдаа тушаагаа.

Мүн энэ ажалда нютагай организаци болон эмхи зургаанууд шеф ёһоной туһаламжа үзүүлһэн байна. Совхозой конторын, гаражай болон МТМ-гэй хүдэлмэрилэгшэд үдэр бүхэндэ хүдөө гаража, үбһэ сомохо түсэбтэ даабаряа холо үлүүлээ.

Мүнөө совхоз үбһэнэйнгөө бүхы һуринуудые бүридэлдэ ябажа, дүнгынь соогоолжо байна. Тэдэнэр һүүлэй үдэрнүүдтэ силос дараха хүдэлмэрэ түлэг ябуулна.

— Шэмэтэ тэжээлдэ орохо ургамалнуудай ургаса нилээд һайн, — гэжэ совхозой директор П. К. Дубинин баяртайгаар мэдүүлбэ. — Гектар бүриһөө дунда зэргээр 100 центнер хүрэтэр ургаса абтана.

Үнэхөөрөөшье, поли дээрэ гараһан ургасань үндэршье, үдхэншье, юрэдөөл бараг гэжэ сэгнэхээр. Эндэ хүдэлжэ байһан зоной иимэ ногоо хуряажа ябахадань, урмашахаар.

— Үдэртөө хэды тонно тэжээл траншейдэ асарагданаб? — гэжэ совхозой директорһээ һурахадамнай:

— Үдэр соо дунда зэргээр 150 тонно ногоон дараглана, — гэбэ.

Бааза гэжэ 200 гектар сабшалантай газарта тэдэнэр эгээл мүнөө бүхы техникээр хүдэлгэжэ байна. Эндэһээ түбэй һү һаалиин фермын дэргэдэхи траншейдэ сабшаһан ногоогоо асарна.

— Үдэр бүри 11 автомашинаар силосэй ногоон зөөгдэнэ, — гэжэ нүхэр Дубинин хөөрэнэ. — Нэмэжэ 2 автомашина үгөө һаань, ажалнай үшөө түргэдэхэ һэн. Теэд тиигэхэ аргагүй байнабди. Бүхы техникээ таряа хуряалгада табинхайбди.

Энээн дээрэһээ ойлгоходо, хэды сүлөөгүй байдалай тохёолдоошье һаа, совхозой механизаторнууд, жолоошод машина, техникээ халташье зогсоонгүйгөөр үдэшын харанхы болотор хүдэлнэ бшуу. Ингэжэ ажаллахадаа, комбайнер бүхэн үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан механизаторнуудые дурдаха болоо һаа, Гончик Гомбоев, Миндарья Тарбаев, Соёл Ширебазаров гэгшэдые тоолотой. Жолоошодой дундаһаа Иван Скворцов, Фёдор Арефьев, Виктор Быков, Александр Шиваря болон бусад һайнаар хүдэлнэ.

Ю. БАЗАРЖАПОВ,
«Шэнэ Үдэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд, мэргэжэлтэд болон жолоошод бултадаа таряа хуряалгын хүдэлмэридэ хам оролсонхой. Колхозой дүй дүршэлтэй жолоошон Б. Д. Дондоков (зураг дээрэ) тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа хуряалга дээрэшье үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаа. Буянто Донитович дүшэ гаран жэлэй туршада жолоошоноор хүдэлнэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

*** Тус ажахын тэжээл үйлэдбэрилгын бригада энэ жэлдэ 1800 центнер үбһэ абаха түсэбөө 4000 центнертэ хүргөө.**
*** 7150 тонно силос дараха аад, 8000 тонно силос дараа.**
*** 1100 тонны орондо тэрээнһээ 2 дахин ехэ сенаж бэлэдхээ.**

ШЭНЭ ГУРИМААР ХҮДЭЛХЭДӨӨ

Нийтын адууһа малые үбһэ тэжээлээр хүсэд хүрэхөөр хангадаг болохын тула бэеэ дааһан тусхай бригада эмхидхэхэ, тэрэниие хэрэгтэй техникээр, һайн механизаторнуудаар бэхижүүлхэ гэжэ колхозой правлениин заседани дээрэ түрүүн шиидхэбэри абтаһан юм.

Тиигэжэ байгша оной март һарада манай тракторна бригадын һуури дээрэ малай үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ тусгаар үйлэдбэриин шэнэ бригада бии болгогдоо бэлэй. Тэрэниие хүтэлбэрилхэ, ажалыень эмхидхэн ябуулха гэжэ правлениин, парткомой зүгһөө харюусалгатай даабари намда даалгагдаа.

Түрүүн бидэ даажа абаһан бүхы машина, техникээ, хүнүүдээ таараха тээшэнь хубаарилжа, хоёр звено болгообди. Нэгэ звенодо газар уһалха техникэ даалгагдаа, нүгөөдэдэнь таряалан, сабшалан дээрэ шэбхэ зөөхэ, минеральна утэгжүүлгэ оруулха, газарай хүрьһэнэй үрэжэл һайжаруулха машина, техникэ үгтөө һэн. Ингэжэ хүн бүхэниие өөрын тодорхой ажалтай, харюусалгатай болгообди.

Энээнэй ашаар богони болзорто ехэхэн газарта наг шэбхэ зөөгдөө, апрелиин эхеэр газарай хүрьһэнэй дээгүүрээ гэлэжэ байхада, 300 гектар сабшалан дээрэ гектар бүхэндэнь 1,5—2 центнер хүртэхөөр минеральна утэгжүүлгэ жэгдээр тараагаа һэмди. Харин кукуруза болон силостэ дарагдаха бусад ургамалнуудые тариха газартаа хахалхынгаа урдахана тэндэнь минеральна утэгжүүлгэ оруулаабди. РМГ-4 түхэлэй хоёр агрегадтай, утэгжүүлгэ ашаха түхеэрэлгэтэй звено бүхэли һара соо таһалгаряагүй хүдэлжэ, минеральна утэгжүүлгэ таряалан, сабшалан дээрэ тарааһан байна. Эндэ механизаторнууд В. А. Сидоров, В. Д. Смолин, В. Д. Марков, А. И. Смолин гэгшэд ехэ оролдосотойгоор хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Газар уһалалгын звеное Н. Н. Бальчиков хүтэлбэрилөө. Тэдэнэр үрэһэ тарихын урда 100 гектар кукурузын газар һайнаар уһалжа үрдеэ. Тарилгын үедэ бригадаа баһал гурбан звено болгожо, хубаагаад хүдэлгөөбди. Жэшээнь, газар элдүүрилхэ звеное үнинэй механизатор Н. Н. Плюснин толгойлоо. Олон жэлэй ногооной болон силостэ ороходо холимол таряанай үрэһэ тариха баһа нэгэ звеное эмхидхэжэ, тэрэниие хүтэлбэрилхөөр дүршэлтэй бэрхэ механизатор коммунист Н. А. Синицыниие томилоо һэмди. Тиихэдэ кукуруза ургуулха баһа нэгэ звено бии болгожо, тэндэ ахалагшаар хуушанай, республикын габьяата механизатор Н. В. Плюсниниие табяабди.

Звенонуудые ингэжэ тус тустань нэгэ гол ажалтай байлгахада механизаторнуудынь ондоо тээшэ һамаархагүй, хэһэн хүдэлмэридөө бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадабаряа зорюулна, тэрээндээ дүршэнэ ха юм. Мүн ажалдаа түрүү онол арга, дүршэл хэрэглэхэдэнь таатай болоһо үгэнэ.

Жэшээнь, кукуруза ургуулдаг звеногойхидые абаад үзэе. Ахалагша механизатор Николай Васильевич Плюснин звеногойнгоо табан сеялкэнүүдые өөрөө тааруулан, шэнээр тодхоо. Зуруул хоорондонь 45 сантиметр зайтайгаар тарихаар тэдэнээ тодхоод, үрэһэ таридаг дискнүүдыень тошылдожо, ехэ нормоор тарихаар нүхэнүүдыень үүжам болгоо. Тэрэшэлэн кукуруза тариха газараа гүнзэгыгөөр; плугай анзаһануудые 22 сантиметр доошонь оруулжа хахалаа, үрэһэ тарихын урда эрмэгтэй каток таряалан дээгүүрээ шэрэжэ, хүрьһыень нягтаруулаа. Тарилгаа богони болзорто, һайн шанартайгаар хэжэ дүүргээ юм. Удаань хүнгэн борнойгоор борнойлоо. Кукурузын эшэ набшын гарахада хоёрдохёо борнойлһон байна.

Эдэ бүгэдын ашаар гандуу уларилтай байһан энэ жэлэй эрхэ байдалдашье һайн ургаса хуряагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Нүхэр Плюснинэй звено гектарай 150 центнер ногоон намаа набша хуряажа, бүхыдэнь 8 мянган тонно силос дараа гэхэ гү, али урид табигдаһан түсэбөө 900 тонноор үлүүлээ.

Малай тэжээл үйлэдбэрилгын бригада таримал ургамалнуудай, илангаяа олон жэлэй ногооной һайн ургаса абажа, сенаж баһал горитой дараа. Бүхыдэнь 1100 тонно сенаж бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, тэрэнээ 2 мянган тоннодо хүргөөбди. Мүнөө ёһоор эдеэшээгүй таряанай ургасаар үшөө 300 тонный нүхэн сенажаар дүүргэгдэжэ байна.

Сенаж, силос даралгын үедэ манда колхозой бүхы бригаданууд техникэ, хүн зониие үгэжэ, туһалаа һэн. Тиихэдэ манай шефскэ организацинууд эндэ баһал ехэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэхээр. Силос даралга дээрэ СКД-5 түхэлэй комбайниие ногоон ургамал хадахаар тааруулан, тодхоод, үнинэй комбайнер А. И. Кавизин 24 мянган центнер набша намаа суглуулжа, социалис мүрысөөндэ эрхимлээ. Комбайнернууд, коммунистнууд А. П. Самокрутов, А. Г. Синицын гэгшэдые баһал магтахаар.

Тиихэдэ манай бригадынхид хэдэн трактораараа АВМ түхэлэй агрегадта ногоо сабшажа, таһалгаряагүй зөөгөөд, бүхыдэнь 400 тонно витаминтай ногооной гурил гаргаха арга олгоо.

Бригадымнай баһа нэгэ оньһожоруулагдаһан звено үбһэ хуряалгада хүдэлөө юм. Механизатор П. В. Беляев хажуудаа 10 хүнтэй хүдэлжэ, 1000 центнер үбһэ сомоод, хоёёолоод тушаажа, түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргээ. Эндэ үнинэй механизаторнууд Г. М. Фалилеев, Н. В. Плюснин, А. А. Фалилеев, И. Н. Бальчиков, залуу механизаторнууд Виктор Сидоров, Александр Плюснин, Сергей Бальчиков гэгшэд шалгараа.

Тобшолон хэлэбэл, манай бригада үбһэ, силос, сенаж бэлэдхэхэ түсэбөө бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэжэ, нийтынгээ адууһа малай садатараа эдеэлжэ үбэлжэхэ тэжээл бии болгоо.

Мүнөө механизаторнууднай таряалан, сабшалан дээрэ үлэһэн бүхы ургамал ногоо хуряажа байхатаяа хамта, ерэхэ жэлэйнгээ ургасада һаналаа табин, сэбэр паараа элдүүрилжэ, намарай паар хахалжа байна. Илангаяа намарай паар хахалхадаа залуу коммунист А. С. Смолин, үнинэй механизатор И. Г. Белых гэгшэд үндэр бүтээсэ туйлана.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ бэеэ дааһан тусхай бригада эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэриин алишье талаараа зүб байһаниинь мүнөө элитээр харагдана. Юуб гэхэдэ, таряалан, сабшалангай газар тодорхой эзэтэй болоо, тэндэ ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри түхэреэн жэл соо ябуулагдаха аргатай болобо бшуу.

И. ХЛЫЗОВ,
Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой тэжээл үйлэдбэрилгын бригадын бригадир.

ҺОЛООМОН СЭБЭРЭЭР АБТАНА

Үнгэрһэн хэдэн жэлдэ удаагаар тохёолдоһон ган гасуурта районой ажахынууд, манай колхоз һолоомо бэлэдхэхэеэ хэдэн мянган километртэ байһан ондоо областьнуудта ошодог, айхабтар ехэ гаргаша хэдэг болоһон гээшэ.

Тиимэһээ мүнөө ургаса хуряалгын үедэ адхашье һолоомо талада унагаангүй суглуулжа, һурилжэ абаха гэжэ механизаторнуудай оролдоно. Үбэлдөө энээниие хэршээд, талха таряантай, бусад тэжээлтэй холёод, халуун ууралда дэбтээжэ, мүн хуурайгааршье малда эдюулхэдэ олдошогүй һайн тэжээл байха бшуу.

Энэ жэлдэ бидэ таряалангай һолоомо суглуулха тусхай звено эмхидхээ һэмди. Тэрэниие даагшаар механизатор И. И. Иванов томилогдоо юм. Эдэнэр таряа хуряажа байһан комбайнуудай хойноһоонь ябажа, сохигдоһон һолоомо суглуулна. Хуряагдаһан полиин һолоомон сохигдоһоор хоёр-гурбан хоногһоо удаан болгогдонгүй абтана.

Мүнөө түрүүшын 1000 гаран центнер һолоомон һурилэгдөө. Агрегадууд гансашье комбайнһаа гараһан бухалнуудые суглуулжа абана бэшэ, бүхы газарыень наринаар тармажа, заахашье һолоомо үлөөнгүй хуряана. Тракторист Н. Г. Варфоломеев ехэ тармуур шэрээд, ургасын хуряагдаһан полиие наринаар утааша, хүндэлөөшэнь «һамнана». Тиигэжэ суглуулһан һолоомыень механизаторнууд М. К. Кадыров, Н. П. Иванов, А. Г. Иванов тракторай ехэ аарба тэргэнүүдтэ ашажа, заахашье гээнгүй фермэ, отарануудта зөөнэ.

Һолоомо суглуулжа абаха звено эмхидхэжэ, мүрысөөнэй гурим тодорхойлходоо, тэрэнээ нэгэшье гээлтэгүйгөөр абажа, түсэбөө дүүргэһэнэйнь түлөө нэмэлтэ түлбэри, шан үгэхэ гэжэ тогтоогоо һэмди.

Республикын габьяата механизатор Галина Николаевна Федорова энэ звенодо хүдэлжэ, МТЗ трактортаа КУН-11 гэдэг агрегат шагтагалаад, һолоомо тэргэдэ ашажа, хээрэнь һурилнэ.

Мүнөө ингээд манай ажахын таряалан дээгүүр ябажа хараа һаатнай, орбойхошье бухал һолоомон хээрэ хэбтэхэгүй, хуу суглуулагдаһан байха. Тэрэмнайшье гайхалгүй. Малай үбэлжэлгын эхилхэдэ, тэбэришье, адхашье һолоомон үнэтэй тэжээл болохо бшуу. Энээниие механизатор бүхэн ойлгоно.

Т. СМИРНОВА,
Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой ахамад агроном.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭНӨӨР ЯБУУЛХА

Эрхирэгэй совхозой коммунистнуудай эдлэжэтэ партийна суглаан һаяхан болобо. Тус суглаан дээрэ үзэл сурталай хүдэлмэри саашадань һайжаруулха талаар асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар совхозой парткомой секретарь Г. И. ИЛЬИН элидхэл хэлэн байна.

Тус ажахын хүдэлмэришэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ түйлаһан амжалтануудаа арьбадхахын тула бүхы хүсөө элсүүлэн ажаллажа байна. Эндэхи һүүлэй табан жэл соо, юундэхэн табан жэлтэй сасуулбал, мяха худалдалга жэл бүри 7,8 процентээр, һү — 9,4, ноопо худалдалга 4 процентээр дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ һайнаар эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөн шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн юм. Энэ шухала асуудалда совхозой партком, олонниитын бусад эмхинүүдтэй хамта, саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байгаа. Фермэнүүд ба бригаданууд малшад болон таряашадай дунда социалис мүрысөөн бодотоор эмхидхэгдэнэ, үйлэдбэри дээрэ шалгарагшад материальна болон моральна талаараа һайнаар урмашуулагдана. Тинхэдэ мүрысөөнэй дүнгүүдые олоно соносхохо, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые һайнаар хэрэглэхэ талаар нилээд оролдолго гаргагдана. Совхозой директор Г. И. Прокопьев түрүүтэй харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые һайжаруулха, хинажа байха совет парткомой дэргэдэ байгуулагданхай. Һүүлэй үедэ илангаяа һаалишадай дунда социалис мүрысөөн эршэтэйгээр дэлгэрээ. Һү һаалиин 1-дэхи, 4-дэхи, 5-дахи фермэнүүдэй коллективүүд шалгарна. Түрүү һаалишад С. Г. Степанова, Т. Н. Цыбиктарова, М. Б. Батомункуева болон бусад байгша оной 8 һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 2 мянга гаран килограмм һү һааган. Эдэ бүгэдын ашаар байгша оной сентябриин 11-дэ гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдэһэн байна.

Тиихэдэ совхоз гүрэндэ мяха тушааха талаар 9 һарын түсэб дүүргэв. Мүн тэрэшэлэн хонишод һайнаар ажаллана. Ахалагша хонишон А. Д. Бадаанова 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноопо хайшалба.

Совхозой овощ ургуулагшадые магтамаар. Тепличнэ комбинадай А. А. Гавриловагай ударидадаг бригадын гэшүүд арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые 4 жэлэй туршада дүүргэхэ уялгатай. Тус бригадын гэшүүдэй түсэбхэлые КПСС-эй райкомой бюро дэмжэжэ байна.

Хүн зоной дунда ойлгуулгамжаһ, ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһанай ашаар эдэ амжалтанууд түйлагдана гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэдшье тэмдэглэбэ. Совхозой партийна организацида 50 гаран лекторнууд, пропагандистнууд, политинформаторнууд ба агитаторнууд тоологдоно. Тэдэнэр үдэр бүри ажалшадай дунда олон түрэлэй хүдэлмэри ябуулдаг байха юм. Коммунистнууд Т. Д. Очирова, Г. Б. Мункуева, Л. В. Варакина, А. Г. Дамбиева, В. Б. Батуев, М. Д. Дашиев болон бусад илангаяа эдэбхитэйгээр үзэл сурталай хүдэлмэридэ хабаадана.

Совхоздо полит-үдэр байгуулагданхай. Энэ үдэр пропагандистнууд, агитаторнууд хангалгын албанай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта малшад, таряашадта ошодог юм. Гэхэтэй хамта зарим отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна, транспортаар хангалтагүй гэһэн шүүмжэлэл суглаан дээрэ гараа.

Үзэл сурталай хүдэлмэри улам һайнаар ябуулхын зорилгоор ниитын эдэбхит... дэй жүсөөр партийна кабинет нээхэ гэжэ коммунистнууд шиидэбэ. Тингэжэ политическэ һуралсал болон үзэл сурталай бусад хүдэлмэри бүри эдэбхижүүлхэ, һайжаруулха арга олдобо. Партийна кабинедые даагшаар хүгэдэй саадые даагшаа, дүршэлтэй пропагандист А. П. Бобровскаые томилоо.

Суглаан дээрэ Эрхирэгэй дунда һургуулиин директор А. Г. Дамбиева, һү һаалиин гурбадахи фермые даагша В. Г. Дашиева, арадай депутадуудай Дабаатын сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Б. Батуев, жинрэй хүдэлмэришэн П. Г. Алексеев, бага А. К. Халбаева гэгшэд үгэ хэлээ. Тэдэнэр гол түлэб үзэл сурталай хүдэлмэридэ үшаргдэ дутагдалнууда тоггоо.

КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь В. Б. Прокопьев суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, партийна хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн харуулан ойлгуулха хэрэгсэл түрүүгээр хэрэглэдэг болохо, политическэ һуралсал улам һайжаруулха тухай һанамжаяа дурадхаба.

Суглаан дээрэ мүн «Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй байдал тухай» байгша оной августын 24-дэ партийна суглаанай баталан абаһан шиидхэбэри ябаагаар дүүргэгдэжэ байнаб гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Совхозой отделенинүүдые эрхилэгшэд тус асуудалаар мэдээсэлнүүдые хэбэ.

С. ОЧИРОВ,
манай тусхай корр.

Тургайска областиин «Львовский» совхозой таряашад энэ жэлдэ гүрэндэ орооһо худалдалгаар хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэбди гэһэн уялга абаһан байна. СССР-эй Верховно Соведэй депутат коммунистка Валентина Ивановна Смыкаловагай (зураг дээрэ) бригада 60 мянган центнер орооһо хуряажа, түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргэбэ.

ТАСС-ай фотохронико.

БАМ

ЗАЛУУШУУЛНАЙ ХОЛЫЕ ЗОРИНОЛ

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэжэ, Сибириин суута Лenэ мүрэнэй эрьеһээ Амар мүрэнэй эрье хүрэтэр ашаанай поезднуудые ябуулха гэһэн шиидхэбэри партиин XXVI съезд баталан абаһан юм. Энэ асари ехэ хараа зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы совет арад, тэрэ тоодо БАМ-ай барилгашад гоританхон хубитаяа оруулна. Ажалдаа амжалта түйлахын түлөө олон мянган хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ тон лэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула шанга тэмсэлдэ жагсана.

«Би — барилгын эзэнби», «Бидэ БАМ баринабди, БАМ бидэниие хүмүүжүүлнэ», «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ — залуушуулай бата найдабарита ажал» гэһэн уряанууд доро барилгашад мүрысэжэ, үндэр бүтээсэ түйлана, гайхамшаг баатаршалга харуулна. БАМ-ай барилга комсомол-залуушуулай Бүхэсоюзна габшагай барилга гээд соносхогдоһон юм. Тиимэһээл энэ ехэ барилгада гол түлэб залуушуул хабаадажа, байгаалиин олон бэрхэшээлнүүдһээ айжа сухарингүйгөөр, түмэр харгы барина, тоннельнүүдые малтана, уһа голнууд дээгүүр ехэ, бага хүүргэнүүдые табина, зэрлиг тайгын оёорто гоё һайхан город, посёлогуудые бодхооно.

Залуу барилгашадай эдэбхи үүсхэл гарган, эршэтэй шангаар ажаллаһанай ашаар лэ БАМ-ай барилга һайн шанартайгаар, түргэнөөр хэгдэнэ. Мүнөө БАМ-ай 1700 километр харгыгаар ашаанай поезднууд ябана, БАМ баригдана, БАМ Эхэ орондоо алба хэнэ.

Буряадай участогай комсомолшууд, залуушуул энэ социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, яһала гэмгүй амжалта түйлана. Үдэр хоногой ошохо тума үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоо улам олошорно, ажалай баатарнуудай шэнэ шэнэ нэрэнүүд бии болоно. ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ отрядай командир, комсомолой XVIII съездын делегат, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат, КПСС-эй XXVI съездын делегат В. И. Аксенов эрхим түрүү ажалаараа олоной дундаһаа шалгарһаар үнихэнэй. Энэ залуу хүдэлмэришэниие хаанашье эльгээхэдэ, даажа абаһан ажал хэрэгээ саг болзортонь, эрхим шанартайгаар дүүргэһэн лэ байдаг.

Барилга-хабсаралгын 608-дахи поездын партийна организаци нүхэр В. И. Аксеновые «Ангарский» совхоздо үбһэ бэлэдхэлсэхыень эльгээгээ бэлэй. Хура бороон орожо, уһа голнууд үерлэжэ, эдэнэртэ нилээд һаад хээ. Тиибэ ябашье В. И. Аксеновой хүтэлбэрилһэн звеногой гэшүүд богони болзорой туршада 600 центнер эрхим шанартай үбһэ бэлэдхэжэ, БАМ-ай барилгашадай дундаһаа эгээл түрүүлэн, даабаряа дүүргээ...

Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Валерий Прокушев 1974 онһоо хойшо Буряадай участогта хүдэлнэ. Энэ залуу барилгашанай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын коллектив олон арбаад километртэ самсаал сабшаа, байрын гэрнүүдые, промышленна объектнүүдые Хойто-Байгалда нилээд олоор бодхоогоо, бодхоолсожошье байһаар. Эдэнэр богонихон болзорой туршада «Северный» совхозой түб Куморо һууринда дунда һургуулиин байшан барижа, хүдөөгэй ажалшадай үхибүүдтэ һайн бэлэг үгөө һэн. Буряадай участогай Тоннельный, Северомуйск посёлогуудта байрын гэрнүүдые нилээд олоор бодхоолсожо, бараниинь эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушааһан юм.

Үнгэрһэн табан жэлэй даабарие тус бригада дүрбэн жэлэй туршада дүүргээд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб мүн лэ дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Буряадай участогай бүхы хүдэлмэришэд энэ һайн һайхан үүсхэлыень дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, ажалаа һайн шанартайгаар бүтээхын тула тэмсэнэ.

Барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын үнинэй барилгашан Петр Барахоевой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын коллектив даажа абаһан объектнүүдээ саг болзортонь ашаглалгада тушааһан лэ байдаг. 1980 ондо дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, СССР-эй Транспортна барилгын министерствын, профсоюзай ЦК-гай гурбадахи шан — 500 түхэриг Хүндэлэлэй грамотатайгаар абаһан байха юм.

Энэ бүхы тоо, баримтануудые би дурдахадаа, хаана ажал хэрэгтээ коммунис ёһоор ханданаб, тэндэл илалта түйлагдадаг гэжэ хэлэхэеэ һананаб. Манай Буряадай участогта нимэ урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүдэлмэришэд яһалал олон гээшэ. Комсомолшууд, залуушуулһаа бүридэһэн бригадануудай тоо олошорно. Хэрбээ 1979 ондо Хойто-Байгалда комсомол-залуушуулай 40 коллективэй барилга хэдэг һаа, мүнөө тиимэ 100 бригада тоологдоно. Эдэнэр дундаа социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана.

Комсомол-залуушуулай 17 бригадын коллективтэ «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ соло олгогдоо бэлэй. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын хүдэлмэришэн В. А. Аругтанян, В. С. Горбатенко, тоннельнэ 21-дэхи отрядай хүдэлмэришэн В. И. Леонов, тоннельнэ 27-дохи отрядай Н. И. Когут гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадануудай коллективүүд «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлые олоной дунда тарааха хэрэгтэ Буряадай участогдахи ВЛКСМ-эй ЦК-гай штаб, комсомолой организацинууд ехэ анхарал хандуулна. Түрүү бригадануудай ажал хэрэг тухай тобшо мэдээсэлтэй плакат-хуудаһанууд, бюллетеньнүүд ходол хэблэгдэжэ, БАМ-ай барилгашадай дунда тараагдана. Мэргэжэлтэдэй дунда конкурс-мүрысөөнүүд ходо үнгэргэгдэжэ, эрхимэй эрхим проходчик, хабсаргагша, штукатур-шэрдэгшэ гэһэн нэрэ соло олгогдожо, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдадаг юм. Түрүү һуури эзэлһэн коллективүүдэй хүндэдэ Улаан туг үргэгдэжэ, нэрэ солонь олоной дунда мэдээжэ болгогдодог. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд залуушуулые һайнаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ түлхисэ боложо үгэнэ.

Залуу барилгашад социалис мүрысөөндэ олоороо, ехэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, БАМ-ай барилга түргэнөөр хэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Арбадахи табан жэлэй даабари амжалтатайгаар түгэсхэжэ, партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн мүрысөөндэ Буряадай участогай 12 мянган комсомолшууд, залуушуул хабаадаа һэн. Энэ мүрысөөндэ «Комсомолец Бурятии» отрядай Михаил Кокориной хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив илажа, «Комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилгада хабаададаг эрхим бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэжэ, Улаан тугаар шагнагдаа бэлэй. Энэ туг бригадын коллективтэ хэтэ мүнхэдөө үлэхэ юм. Тоннельнэ 19-дэхи отрядай проходчик Петр Блажчугай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив СССР-эй транспортна барилгын министр нүхэр И. Д. Сосновто тусхай рапорт эльгээһэн байха юм.

«Би—барилгын эзэнби» гэһэн хүдэлөөндэ комсомолшууд, залуушуул тон лэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, барилга эрхим шанартайгаар хэхэ, оньһон техникэеэ тамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана, барилгын материал арьбалха хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Барилгын ёһотой эзэн байхын түлөө юу хэхэ хэрэгтэйб? Гансал эрхим һайнаар хүдэлхэмнай үшөөл бага гээшэ ааб даа. Олонниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, байгаали хамгаалха хэрэгтэ гол шухала анхарал хандуулха ёһотойбди. Буряадай участогай комсомолшууд, залуушуул эдэ бүхы харюусалгаяа һайн ойлгоно. Энээн дээрэһээл ажал хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандажа, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Шэнэ табан жэлдэ Буряадай участогай барилгашад үнгэрһэн арбадахи табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ хэмжээнэй барилга хэхэ даабаритай. Үшар нимэһээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн В. Прокушевой үүсхэлые Буряадай участогай барилгашад бултадаа дэмжэнхэй. Тоннельнэ 19-дэхи отрядай бэрхэ хүдэлмэришэн В. Ясинскиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари байгша оной октябриин 28-да, Ленинскэ комсомолой түрэһэн үдэртэ дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан юм. Залуу барилгашад энэ үүсхэлые мүн лэ һайшаан дэмжээ.

«ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ», «Молодогвардеец», «Комсомолец Бурятии» отрядуудай комсомолшууд эрид нэтэрүүгээр, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор ажаллажа, үшөөл һайн үрэ дүн түйлаха арга шадалтай байһанаа хэрэг дээрэнь харуулжа шадана. Жэшээлхэдэ, «ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ» отрядай гэшүүд 1978 оной май һараһаа хойшо 220 километр самсаал сабшаа, уһа дамжуулха 24 түмэр-бетон сорго хабсаргаа, 100 километрэй зайда түмэр харгын рельс табяа, Буряадай участок дээрэ эгээл һайхан Кичерэ посёлок бодхоолсоо. Энэ отрядай коллектив «Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр ошохо түрүүшын поездто һууха хүндэтэ пассажирай биледтэ хүртэхын түлөө тэмсэе!» гэһэн үүсхэл гаргаа.

«Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүд үнгэрһэн жэл холын Таксимо поселогто буугаад, нилээд ехэ ажал хээ. Мүнөө тус коллектив 166 хүнһөө бүридэнэ. Отрядай дэргэдэ комсомол-залуушуулай 7 бригада эмхидхэгдээ. Богони болзорой туршада Таксимо поселогто ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бүтээгээ. Энэ залуу коллектив үшөөл ехэ барилга хэжэ, нэрэеэ нэрлүүлхэ, солоёо дуудуулха бээз. Буряадай участогай залуушуулай хараа зорилгонь тон ехэ. Эдэнэр аха заха нүхэдтэйгөө хамта партиин XXVI съездын хараалһан асари ехэ хараа түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхээр эрид шиидэнхэй.

Һаяшаг Буряадай участогай комсомолшууд болон залуушуулай 2-дохи слет Северобайкальск городто үнгэргөө һэмди. 500 залуу түрүү хүдэлмэришэд энэ следой хүдэлмэридэ хабаадалсажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй лаабари болзорһоонь үрид дүүргэжэ, Амар мүрэнэй эрье хүрэтэр ашаанай поезднуудые ябуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулхабди гэжэ мэдүүлбэ.

Б. БАЛБАРОВ,
БАМ-ай Буряадай участогдахи ВЛКСМ-эй ЦК-гай штабай начальник.

ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛ

Хяагтада хуули ёһо шудалдаг арадай университедтэ түрүүшын хэшээл һаяхан боложо үнгэрбэ. Шагнагшадай бүридэлдэ нүхэдэй сүүдүүдэй түрүүлэгшэнэр, предприяти, эмхи зургаануудай кадрнуудай таһагые даагшанар, профсоюзай нютагай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр ороно.

«Ажалай талаар арсалдаанууд ба тэдэнниие шиидхэхэ гурим» гэһэн темэтэй элидхэлнүүдые Хяагтын районо арадай судья Г. Дульский, дотоодын хэрэгүүдэй районно таһагай начальнигай орлогшо В. И. Атрашкевич гэгшэд хэбэ.

Гадна байгша ондо элүүрые хамгаалха талаар университет, мүн театрай искусствын болон литературын факультедүүд хүдэлмэреэ эхилхэ. Шэнэ факультедүүдэй хэшээлнүүдтэ мэргэжэлтэ артистнууд, республикын уран зохёолшодой болон композиторнуудай холбоонуудай гэшүүд хабаадажа, үгэ хэлэхэ юм. Факультедэй хүдэлхэ хотын соёлой байшанда республикын уран зурагай музейн фондынуудһаа асарагдаһан уран бүтээлнүүдэй выставкэнүүд нээгдэхэ.

Е. ЕВГЕНЬЕВ.

БЭРХЭШЭЭЛЭЙ ТОХЁОЛДОБОШЬЕ...

Олон хүнэй хүсэ, хүлһэеэ гаргажа ургуулһан ургасые гээлтэгүйгөөр, богони болзорто хуряажа абаха, амбаарта оруулха гээшэ айхабтар харюусалгатай хүдэлмэри гэжэ хэр угһаа хойшо тоологдодог ааб даа. Таряалан дээрэ ургаһан юумые хуу сэбэрээр, саг соонь хуряажа абаал һаа, ерэхэ жэлдэ хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хаагдаха, хүнэй, малай эдихэ талха таряан, хартаабха болон бусад тэжээл ехэ абтаха байна бшуу.

Энээниие колхозой таряашан, механизатор бүхэн һайн ойлгожо, орёо бэрхэтэй, ходо хура бороогой орожо байһан энэ намарай эрхэ байдалда бүхы хүсэ шадалаа, хамаг арга боломжоёо элсүүлэн ажаллана. Һаяхан Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй үүсхэл уряатай танилсаад, манай үбһэшэдэй, тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын звенонууд энээндэнь харюу болгон, ажалайнгаа эмхидхэл, эршые улам шангадхан, хүсэн дээрээ хүсэ нэмээн хүдэлжэ байна.

Байгша ондо ажахын таряалан дээрэ илангаяа шэниисэ, өшмээн, обёос гэхэ мэтэ ургамалнууд муу бэшээр урганхай. Даб дээрэ муушаг, дундуур ургасатай полинуудай таряанай хадагдаһан баал суглуулжа сохиходо гектарһаа дунда зэргээр 12,5—13 центнер орооһон абтана. Бүри һайнаар ургаһан шэниисын полинуудһаа гектарай 15—16 центнер таряан гарахаар хүлеэгдэнэ.

Энэ жэлдэ бүхы дээрэнь 1250 гектарай шэниисэ, 856 гектарай ешмээн, 1644 гектар обёос, 400 гектарай горох хуряажа абаха байнабди. Эдэ бүхы тарланайнгаа схэнхиие амяарлан хадажа, хуряажа, шэнэ ургасын орооһые таһалгаряагүйгөөр тоог дээрэ зөөхэ, түргэн сэбэрлэхэ, тэрэниие саг соонь гүрэндэ худалдаха, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха, полинуудай һолоомо һайнаар суглуулха, мүн ерэхэ жэлдэ хэрэгтэй намарай паар ехээр хахалха зорилготойгоор хуряалга-зөөлгын 6 звено эмхидхээ һэмди. Звено бүхэниие хүтэлбэрилхөөр дүршэлтэй бэрхэ комбайнернуудые томилообди. Жэшээнь, Зүүн-Мүрэндэ — Д-Н. Саргаев, Шанаада — Д. Балбуреев, М. Илтаков, Тоородо — В. Саргаев, Б. Матуев, Шулуутада — И. Шобоев гэгшэд звенонуудые даагшадаар томилогдонхой.

Бидэ һүүлэй хэдэн жэлдэ хабарай тарилга, ургаса хуряалга дээрэ Ипатовска онол арга хэрэглэдэг болонхойбди. Мүнөөшье энэл гуримаар хүдэлжэ, хуряалгын агрегадуудые, мүн таряалан дээрэ байһан бүхы техникые һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, ургаса хуряалгын бүхы хүдэлмэриие 26 үдэр соо сүм дүүргэхэ зорилготойбди.

Ургасала хуряажа эхилһэн түрүүшын үдэрһөөмнай хойшо хура бороо ходо орожо, бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулна. Юуб гэхэдэ, амяарлан хадаһан таряанай баалнууд бороодо ехээр норооd, ёһоор хатажа үгэнэгүй, хуряалгые һаатуулна. Тусхайлбал, мүнөө хадагдаад байһан бүхы 1.300 шахуу гектар таряанай оройдоол хахадыень арай гэжэ сохижо абаабди.

Тиигэбэшье комбайнёрнууднай багахан наранай гаража, баалай хатахада агрегадуудаа минуташье байлгангүй ябуулна. Энээнэй ашаар Тоорын залуу комбайнёр Батор Матуевай звено богони болзорто 2 мянга шахуу центнер таряа сохижо, колхоз соогоо мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябана. Мүн дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд Матвей Илтаков, Иван Шобоев гэгшэдэй звенонууд баһал горитой таряа сохёо. Мүнөө колхозой тоогууд дээрэ түрүүшын 8 мянга шахуу центнер шэнэ ургасын таряан буугаа.

Таряа хуряалгын звенонууд энэ жэлдэ нарядгүйгөөр, хэһэн хүдэлмэриингөө зэргээр түлөөһэ абаха гуримаар хүдэлнэ. Тиимэһээ звено, агрегат бүхэн үдэр бүриин даабаритай юм. Жэшээнь, ургаса амяарлан хадалгада ЖВН-6 түхэлэй жаткаар үдэрэй 18 гектар унагааха, баал суглуулхадаа— 12 гектар хуряаха гэхэ мэтээр нормо тоггоогдонхой. Звенонуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн үдэр бүхэндэ согсологдодог, түрүүшүүлэй нэрэ хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэдэг, ханын һониндо харуулагдадаг. Энээнһээ гадна, ургаса хуряалгын дүүрэхэдэ бүхы дүн гаргагдажа, эгээл ехэ таряа хадаһан, хуряаһан звенодо суута комбайнер байһан Л. Бильтагуровай нэрэмжэтэ — 800 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха юм. Мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн звено — 500 түхэригэй, гурбадахи һууриda гараһан звено — 300 түхэригэй шанда хүртэхэ байна. Таряалангай һолоомо суглуулгада, намарай паар хахалалгада шалгарһан звенонууд тус тустаа 100 түхэригэй шан абаха болоно.

Манай колхоз эрхим сортын таряанай үрэһэ ургуулжа, районойнгоо ажахынуудта худалдаха шэглэлтэй болонхой. Тиимэһээ энэ жэлдэ 9 мянган центнер тиимэ үрэһэнэй һайн шанартай орооһо бэлэдхэлэй пунктда оруулха ёһотойбди. Тооложо үзэхэдэмнай бүхы дээрээ 45 мянган центнер таряан хуряагдахаар байна. Энээнэй ашаар өөһэдтөө хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хааха, малай тэжээлдэ горитой таряа таһалжа үгэхэ аргатай болонобди.

Таряанай ургаса хуряахатай хамта колхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри эршэтэйгээр ябуулагдана. Энэшье һайн ойлгосотой. Манай ажахы энэ жэлдэ ниитын адууһа малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн социалис уялга абаад, республика доторoo мүрысөө үүсхэһэн гээшэ. Мүнөө хамтадаа 13 мянган центнер үбһэ һурилөөд байнабди. Хоёр звеномнай эндэ тэндэ үлэһэн үбһэ ногоо сабшажа, хуряажа үргэлжэлһөөр. Тэдэнэр үшөө 2 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ юм. Тиихэдэ ажахы дотор бүхыдөө 1000 тонно сенаж, 8500 тонно силос дарагдаад байнхай. Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө, уялгаяа заатагүй дүүргэхэбди.

Б. ЗАРБУЕВ,
Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Совет орон дотор

ТАРЯАШАДАЙ НАЙДАМТАЙ ТУҺАЛАГША

ОДЕССЭ. Украинын урда нютагуудай газарай үрэжэлые һайжаруулхадань, Горловко-Одессэ хоёрой хоорондо татагдаһан аммиак дамжуулха сорго таряашадай найдамтай туһалагша болохо юм. Һая гүрэнэй комисси һүүлшын, хубаажа үгэдэг наймадахи станциие тушаажа абаа.

806 километр ута сорго хоолойгоор үнэтэ азотно үтэгжүүлгэ Горловкоһоо эльгээгдэнэ. Энэ хоолой сорго Запорожско, Херсонско, Николаевска, Днепропетровско болон Одесскэ областьнуудаар үнгэрнэ. Тэрэнэй бүхы замдань забһарай станцинууд баригданхай. Тэндэһээ автоцистернэнүүдтэ шэнгэн аммиак юулэгдээд, хүдөө ажахын районуудта хүргэгдэхэ байна. Станци бүхэндэ 120 тонно минеральна үтэгжүүлгэ багтааха амһартанууд түхеэрэгдэнхэй.

Станцинуудай түхеэрэлгэнүүдтэ час бүхэндэ 100—115 тонно үтэгжүүлгэ ородог байха юм. Жэл соо энэ замаар 800 мянган тонно аммиак дамжуулагдаха байна. Украиын урда областьнуудай колхоз, совхозуудые үнэтэ үтэгжүүлгээр хүсэд хангахада энэнь хүрэхэ юм.

СИБИРИИН МЕРИДИАНУУДААР

ЭРХҮҮ. Эндэхи баримтата киногой хүдэлмэрилэгшэд шэнэ үнгэтэ ехэ хэмжээнэй фильмые хизаарай ажалшадта зорюулна. Тэрэнэй кадрнууд Лена, Витим дээрэ, Нижне-Тунгусскда буулгагдаһан байна. Үльгэр домогто ороһон Поярков ба Хабаров гэгшэдэй ябажа үнгэрһэн Сибириин эдэ нютагуудта эртэ урда сагай мүр сараа үлэнхэй.

Сибириие ашаглажа эхилһээр 400 жэлэй ойтой дашарамдуулан, тус фильм буулгагдаһаншье һаа, тэрэ эртэ урда саг тухай бэшэ юм. Манай үеын хүн тэрэнэй гол герой болоно. Усть-Илимскын суута барилгашан М. Васильевтай, Ангарск хотын нефтехимическэ нэгэдэлэй оператор И. Тепляковтой, колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат И. Дороховтой, энэ газар дайдын баялигуудые ба гоё һайхан байгаалиие арьбадхаха тухай хэшээлтэйгээр оролдодог хүнүүдтэй харагшад танилсаха байна.

Зүүн Сибириин студиин кинематографистнууд БАМ-ай барилгашад тухай Яхадай, Красноярска хизаарай барилгашад тухай фильмүүдые бүтээнхэй.

ЭРДЭМТЭД—БАМ-да

ХАБАРОВСК. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын эрдэмэй бүхэсоюзна академиин һая эндэ нээгдэһэн сессиин нүүдэл заседани дээрэ Сибирь болон Алас-Дурнын газарай хүрьһэнэй үрэжэл һайжаруулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Баригдажа байгаа Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи нютагуудта химиин хэрэгсэлнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлгые шэнжэлтэнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдана. Эндэ хүдөө ажахын томо бааза байгуулагдахаар хараалагданхай. Сэбдэг хүйтэн газарташье үндэр баян ургаса абажа болохо гээд эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд харуулна. Жэшээнь, буртаг тайга газарай хүрьһэндэ хэрэгтэй хэмжээн соонь үтэгжүүлгэ оруулхада, овощой ургамалнуудай ургаса 2—3 дахин дээшэлһэн байна.

Эндэхи нютагуудта аграрна комплекс хүгжөөхэ талаар саашанхи шэнжэлгэнүүдэй арга замуудые заседанида хабаадагшад тодорхойлхо юм.

БҮТЭЭЛ БҮХЭНДЭ — ШАНАРАЙ ТЭМДЭГ

МИНСК. С. М. Кировэй нэрэмжэтэ станок бүтээлгын нэгэдэлэй бүхы продукцинь энээнһээ хойшо хүндэтэ табан хушуугаар тамгалагдадаг болохо. Нэгэдэлэй шэнэ зүйлдэ—вертикальна агрегадуудта Гүрэнэй шанарай тэмдэг һая олгогдобо.

Предприятиин парткомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн шанарай талаар комиссиин эдэбхитэд энэ амжалтада хубитаяа оруулаа. Үдэр б... хүдэлмэриин шанарые ш...даг постнууд хаа хаа... эмхидхэгдэнхэй. Түрүү хү...мэришэд, инженернүүд, ...структорнуудһаа бүрид... бүлэг комиссиин дунда...лаар бии байһан дута...нуудые усадхахадань ту...даг юм.

—Минскын түрүү кол...тивүүдэй амжалтанууд... үйлэдбэриин элдэб шат... тахи хүдэлмэриин шана... дээшэлүүлхэ асуудал... шиидхэлгэдэ партийна ор...низацинуудай комплекс... хандаһанай үрэ дүн бо... —гэжэ шанарай талаар... родской комиссиин түрү...шэ, партиин горкомой с...ретарь В. Кебич хэлэнэ.

Партиин райкому... предприятинуудай парт... дэргэдэхи тусхай коми...нууд, үйлэдбэриин һал...нуудтахи бүлэгүүд бо... постнууд шэнэ зүйлнүү... ашаглан хэрэглэхэ түс...дэй дүүргэлтые хинажа ...даг. Городой промышл... бүхы шахуу предприяти...та шанарые залан хүт... комплексно гуримууд н...рүүлэгдэнхэй. Харалг... болон шанарай үдэрнүүд ...до үнгэргэгдэдэг. «Эр... шанартайгаар хүдэлдэг ...лектив», «Алтан гартай ... дабаритад» гэһэн хүнд... нэрэ зэргэдэ хүртэхын т... хүдэлөөн үргэдэжэ байн...

Минскдэ бүтээгдэдэг ...мышленна продукциин 3... үлүү хубинь хүндэтэ та... хушуутайгаар бүтээгдэнэ.

БАЯН УРГАСА ХУРЯА...

АШХАБАД. Туркме...танай хадата районуу... фисташка тарижа ургуул... ажахынууд эмхидхэгдэнх...

Республикын урда ...гуудта гол түлэб ургадаг ...рын энэ һөөг бургааһанай ... жэмэстэ 60 процент хүр...тоһо, ехэ белок ба ... үнэтэ бодосууд бии. ... кондитерскэ промышленно...да хэрэглэгдэдэг, ургама... дабирхайгаар шэрэ буда...дые хэдэг юм.

Мүнөө фисташкые саад...та тарижа ургуулдаг боло...хой. Энэнь ашаяа харюул... Модо ургуулагшад фист...кын баян ургаса хуря... Жэшээнь, энэ намартаа ...публика дотор хэдэн арб... тонно үрэ жэмэс суглуул... хараалагдана.

(ТАСС).

АЛТАЙН хизаарта энэ жэлдэ ган гасуурай болоошье һаань, арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэлэй туршада дүүргэжэ амжаһан Змеиногорско районой Ленинэй орденто «Россия» колхозой гэшүүд дахинаа эрхим дүнгүүдые харуулжа амжаба.

Намарай шэниисэ байгша ондо гектар бүриһөө 33 центнер абтаа. Энэ хадаа Сибириин эрхэ байдалда үндэр дүн мүн болоно. Эндэхид эртэ үглөөнһөө, үдэшэ орой болотор ажаллажа, 11 мянган гектар шэниисээ саг болзор соонь, гээл... хорооолтогүйгөөр хуряан абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: таряа хуряалгын т...рүүшүүлдэ — эрхим комбайнернууд... (зүүн гарһаа) И. М. Белоусовта, И. ... Шумаковто, В. М. Казьминда агитбр...гадын залуу бэсэгэд шэнэ жэлэй ур...саһаа баригдаһан хилээмэ барюул... байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺУРГУУЛИИН АЖАБАЙДАЛ

ДУНДАРШАГҮЙ БЭЛИГТЭНЬ ТҮШЭГЛЭН...

КПСС-эй XXVI съезд манай [illegible] саашанхи хүгжэлтын [illegible] зорилгонуудые [illegible] социалис общественэ [illegible] коммунис ёһоор [illegible] онол арга [illegible] хубилгаха хэрэг[illegible] онсо анхаран хандуул[illegible]. Съездын хараал[illegible] шиидхэбэринүүд дотор [illegible] hургуулинуудай [illegible] коммунис ёһоор [illegible] hургуулинуудай [illegible] эстетическэ [illegible] hүнэй [illegible] hургуулинуудта [illegible]. Мүнөө [illegible] республика доторнай [illegible] 528 багшанар [illegible]. Гансахан үнгэрһэн [illegible] искусствын [illegible] hургуулинуудта [illegible] дунда hургуулинуудта

ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй.

Манай республика дотор энэ талаар нилээд дүй дүршэл бии. Жэшээлэл, Улаан-Үдэ городой 46-дахи дунда, 1-дэхи интернат hургуулинда, Хойто-Байгалай искусствын hургуулида үхибүүдые эстетическэ талаар хүмүүжүүлжэ, бэлиг шадабариень хүгжөөхэ [illegible] хараалhан зорилгон [illegible] бэелүүлэгдэнэ. hуралсалай энэ жэлэй эхиндэ хойшо эдэ hургуулинуудай hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нэгэ нимтэ түсэбөөр ябуулагдаха. Тодорхойлбол, бүхы hурагшадынь [illegible] отделенинүүд hураад, эрхэ [illegible] искусствын hургуулин 1-дэхи класста ороходоо, өөрынгөө бэлиг шадабаряар түсхай отделенинүүдтэ hураха юм. [illegible]

[illegible] Мүнөө үедэ республика доторнай [illegible] гар урлалай искусствын [illegible] гар урлалай [illegible] бэлиг байгуулха [illegible] Энэ асуудалые [illegible] түсэбөөр хүдэлмэри ябуулха [illegible] республика [illegible] арадай [illegible] hургуулинууд

hургуулинууд үндэр hаруул байшанда түбхинэнхэй, элдэб гоё мебель, хэрэгтэй хүгжэмэй инструментнүүдээр гүйсэд хангагданхай, гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй. Үнгэрhэн hуралсалай жэлдэ Захааминай, Хойто-Байгалай, Хяагтын, Баргадаринай, Хүсөөтын, мүн Улаан-Үдэ городой үхибүүдэй хүгжэмэй 6-дахи, 2-дохи, 4-дэхи hургуулинууд энэ талаар hайшаалда хүртэhэн байха. Дурсагдагша hургуулинуудай директорнүүд Г. И. Харламов, Л. С. Давыдова, Д. Д. Доржиев, Ю. Д. Минеев, С. Р. Бутаков, Н. Н. Афанасьев, Д-Д. Н. Базаров, Н. Л. Литвинцев, В. Ц. Цыдендамбаева, В. Л. Ярцев гэгшэд hургуулиингаа мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр байхын тула горитой оролдолго гаргаа юм.

hуралсалайнгаа программые hайнаар зохёоhон hургуулинууд, хэшээлнүүдээ hонирхолтойгоор, үхибүүдэй ухаан бодолдо хадуугдамаар, ойлгосотойгоор үнгэргэдэг багшанар республика дотор олон. Жэшээлбэл, Хойто-Байгалай, Захааминай, Хяагтын искусствын hургуулинуудта, Баргажанай, Загарайн, Сэлэнгын, Кабанскын болон городой 2-дохи, 4-дэхи, 5-дахи hургуулинуудта hурагшадынь hайнаар hурана. Нёдондо эндэхи hурагшадай 80 процентнь «4», «5» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр hураhан байна.

Үхибүүдэй хүгжэмэй, уран hайханай болон искусствын hургуулинууд эстетическэ талаар хүмүүжүүлгын, хүгжэм дэлгэрүүлгын түб боложо байнхай. Ушарынь хадаа имагтал нёдондо багшанарай болон hурагшадай коллективүүд 766 концерт табижа, соёлой университедүүдтэ 60 хэшээл үнгэргэhэн байна. Тиихэдэ үхибүүдэй гар урлалай 55 выставкэ үнгэргэгдэжэ, городой болон хүдөөгэй ажалшадта 653 лекци бэлдэгдэжэ уншагдаа. Олон багшанар уран hайханай коллективтэй нягта холбоотойгоор ажалладаг. Илангаяа ямар нэгэн харалгада бэлдэхэдэнь горитой туhаламжа үзүүлдэг гуримтай.

Саашадаа hургуулинуудай багшанар хэшээлнүүдые үнгэргэхэhээ гадна улад зоной дунда хүгжэм үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, hургуули бүхэнөө эстетическэ талаар хүмүүжүүлгын түб болгохо зэргэтэйбди.

Мүнөө үедэ hургуулинуудаймнай багшанарые гол түлэб Улаан-Үдын болон Хяагтын хүгжэмэй, Буряадай республиканска соёл - гэгээрэлэй, мүн Буряадай хореографическа училищинууд hурган бэлдэнэ. Эдэ училищинуудые амжалтатайгаар түгэсхэгшэд жэл бүри районуудай hургуулинуудта ажаллахаар томилогдоно. Гансахан нёдондо 230 залуу мэргэжэлтэд хүгжэмэй, уран hайханай, искусствын hургуулинуудта багшалхаар эльгээгдээд, мүнөөшье hайнаар ажаллана.

Үнгэрhэн хугасаа соо манай hургуулинуудта бүхы хүдэлмэринь жэгдэ hайнаар яоуулагдаа гэхын аргагүй. Олон газарта усадхагдамаар дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, тодорхой хэмжээнүүд абтаа бэлэй. Жэшээлбэл, Захааминай районой Дүтэлүүрэй, Гусиноозёрскын искусствын hургуулинуудай hуралсалай программа муугаар зохёогдонхой байгаа. Эндэ хүгжэмэй, уран hайханай, гар урлалай хэшээлнүүд түсэбэй ёhоор үнгэргэгдэдэггүй, ходоодоо таhалдадаг байгаа ха юм. Тиихэдэ олохон hургуулинуудта хүгжэмэй инструментнүүд, мебель дуталдана. Мүн библиотекэдэнь хүгжэмэй, искусствын талаар ном үсөөн юм. hургуулинь досоогоо гоёор шэмэглэгдээгүй байдаг. Эндэ гол түлэб hургуулиин директорнүүд, ахалагша багшанар зэмэтэй. Уялгаяа хайхарамжагүйгөөр бэелүүлэгшэд өөhэдөө оролдолго гаргангүй, алиба юумэ асаржа үгэхыень хүлеэгээд hууна гээшэ.

Тэрэшэлэн мүнөө хүрэтэр олохон hургуулинуудта hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hулаар ябуулагдадаг байна. Заримдаа хүгжэмэй теориин хэшээлнүүд удхагүйгөөр, үхибүүдтэ ойлгосогүйгөөр үнгэрнэ. Тиимэhээ бидэ hурагша бүхэниие хүгжэм шагнажа, удхыень ойлгохоор hургаха ёhотойбди.

Бүхы дээрээ республикымнай hургуулинуудтахи хүмүүжүүлгын, hуралсалай хүдэлмэри hайжаржа байна гэжэ тэмдэглэлтэй. hуралсалай шэнэ жэлдэ республикымнай хүгжэмэй, уран hайханай, искусствын hургуулинуудай багшанар партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула үндэhэн арадайнгаа дундаршагүй бэлигтэнь түшэглэн, хамаг арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэжэ, мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлжэ, хэшээлнүүдээ, мүн hуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр ябуулха зэргэтэй.

В. ТЕПЛОВ,
Буряадай АССР-эй соёлой министерствын хүгжэмэй ба искусствын hургуулинуудай методкабинедэй директор.

ХҮРШЭНЭРЭЙ hонин

ҺАЙН ДУРАНАЙ ТҮЛБЭРИ

Черемхово хотын ба районой ажаhуугшад дүн хамта 110 гара мянган түхэриг Эб найрамдалай фонддо оруулба. «Востсибуголь» нэгэдэлэй, автотранспортна предприятиин, районой түбэй больницын болон бусад коллективүүд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тэдэнэр субботнигуудые үнгэргэжэ олоhон мүнгөө Эб найрамдалай фонддо оруулаа. Тиихэдэ олон тоото ажалшад хубиингаашье нөөсэhөө мүнгэ амгалан байдалай хэрэгтэ үгэhэн байха юм.

ГОРНЯГУУД АМАРНА

КПСС-эй XXVI съездын делегат А. И. Сериковэй хүтэлбэрилдэг шулуу нүүрhэнэй «Сафроновский» разрезэй экскаваторщигуудай бригада Пицундада амарха хоёр путевкоор шагнагдаба. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ шэн габшагайгаар ажаллаhанайнгаа түлөө тус коллектив иимэ шанда хүртэhэн байна.

Түрүү предприятиин горнягууд эрхимээр ажаллажашье, амаржашье шадана. Оронойамаралтын газарнуудта — курорт, санатори, амаралтын оайшан ба аяншалгын баазануудта — байгша ондо табан зуу гаран хүн эндэhээ амараа. Энэ жэлhээ эхилжэ, тус предприятиин ажалшад областиин аяншалгын ба экскурсиин бюроhоо путевконуудые өөhэдөө шэлэжэ, түлбэриень сүм түлэнгүй абаха эрхэтэй болобо.

ӨӨРЫН ТЕПЛИЦЭ

Качугай судоверфиин хүдэлмэришэд өөhэдынгөө түхеэрhэн теплицэhээ энэ жэлдэ түрүүшынгээ ургаса хуряаба. Эндэ таригдаhан үгэрсэ, помидор муу бэшэ ургаса үгөө. Овощ хүдэлмэришэдэй эдеэлдэг столово, профилактори ба хүүгэдэй эмхи зургаануудта эльгээгдэнэ.

Тепличнэ ажахы түхеэрэлгэдэ эндэ бага бэшэ мүнгэн гаргашалагдаhан. Гэбэшье бүхы гаргашань hаяын сагта гүйсэд харюулагдаха зэргэтэй. Эндэ эгээл шухалань юуб гэхэдэ, судоверфиин хүдэлмэришэд ба тэдэнэй гэр бүлэ түхэреэн жэл соо овощ эдижэ байха ха юм.

ЭЛДЭБ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

Эрхүүгэй уран зохёолшо, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Валентин Распутинай зохёолнууд оронойнмай олон үндэhэ яhатанай хэлэн дээрэ оршуулагдажа гаранхай. hаяхан узбек уншагшадай библиотекэнүүдтэ тэрэнэй «Живи и помни» гэжэ туужа нэмэбэ. Гафур Гулямай нэрэмжэтэ республикын уран hайханай литературын ба искусствын хэблэл 30.000 хэнэгээр тэрэ номой оршуулга гаргаа.

Сибирягай бэшэhэн үшөө хоёр ном туркмен, белорус хэлэнүүд дээрэ hаяын сагта хэблэгдэхэнь.

АРБУЗ ТУРШАЛГА ГАРАА

Качугта hурагшадай тариhан ургамал ба овощой выставкэ эмхидхэгдээ. Тэндэхи 1-дэхи дунда hургуулиин hурагшадай выставкэдэ табиhан огородой олон янзын эдеэнэй дунда арбуз хүртэроо байгаа бшуу.

Манзурска дунда hургуулиин овощеводууд хэдэн жэлэй туршада капуста тарина. Энэ удаа тэдэнэр капустын табан сорт асарhан байна. Тэдэнэй асарhан краснопольско репэ выставкын шэмэг болоосоо.

Районой hургуулинуудай натуралистнууд тэжээлэй культура болон овощ тариха дүй дүршэлөөрөө андалдана.

(«Восточно-Сибирская правда» газетэhээ).

ИНМЭ нэрэтэй бал-hайндэр Мухар-Шэбэрэй соёлой байшан соо залуушуулда зорюулагдан hаяхан үнгэрбэ. Алтан шара набшаhадаар, мүшэрнүүдээр, намарта зорюулагдаhан үгэнүүдээр соёлой байшан уран гоёор шэмэглэгдээ юм. Мухар-Шэбэр тосхоной залуушуулые хүхюу дуунуудаар, hайхан хүгжэмөөр «Минор» гэжэ нэрлэгдэhэн энэ байшангай дуунай-инструментальна ансамбль угтаа.

Уданшьегүй намарта зорюулагдаhан шүлэгүүдээр залуушуулай үдэшэ нээгдэбэ. Энэ үдэшэ намарта зорюулагдаhан литературна, баглаа сэсэгүүдэй, уран шүлэгшэдэй викторинануудые, конкурснуудые, хатар наадануудые түбэй байшангай хүдэлмэрилэгшэд hонирхолтойгоор эмхидхэhэн байна.

«НАМАРАЙ НАБШАҺАД»

Эндэ «А, В, С, Д» гэжэ нэрлэгдэhэн намарай хэшэгүүдэй киоск бултанда hайшаагдаа. Намарай лотерейе шүүгшэд виноград, яблокануудта, амтатай бусад зүйлнүүдтэ хүртэбэ.

Соёлой энэ байшангые Л. И. Гуслякова хүтэлбэрилнэ.

—Залуушуулай, мүн нютагаархидаймнай hайнаар амархын тула элдэб хэмжээ ябуулгануудые, үдэшэнүүдые үнгэргэхэдэмнай, манай байшангай дуунай-инструментальна ансамбль эдэбхитэйгээр хабаададаг, — гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Энэ үдэшын туршада хэдэн олон дуунуудые, хүгжэм аялгануудые, hайн сэдьхэл хүнүүдтэ бэлэглэhэн энэ ансамблиие нэрээшье магтахаар.

Районой типографиин хүдэлмэрилэгшэ С. А. Попов (бас-гитара), индустриально-педагогическа техникумэй hурагша В. М. Денисов (ритм-гитара), АБЗ-гэй начальнигай орлогшо Ю. Ю. Аверкиев (ударник) гэгшэд энэ ансамблиин бүридэлдэ ороно.

Энэ байшангай уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ В. В. Тарасов тус ансамблиие 1980 ондо эмхидхэhэн байна.

—«ЭКСПО-100» гэжэ нэрлэгдэhэн дуунай-инструментальна ансамблиин hайн шанартай аппаратурые бидэндэ абажа үгөө. Тиимэhээ бидэ олон тоото хэмжээ ябуулгануудта хабаадаха гэжэ оролдонобди,—гэжэ ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ Владимир Валентинович мэдүүлнэ.

Үнэхөөрөөшье, түбэй соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд ансамблиингаа гэшүүдтэй хамта «Эрдэм» совхозой клубуудта, Хара-Шэбэрэй соёлой байшанда алтан намарта зорюулагдаhан залуушуулай бал үнгэргөө.

Мүнөө үедэ энэ ансамбль концерт табихаа районойнгоо ажахынуудта айлшалха гэжэ бэлдэжэ байна.

Б. ДОРЖИЕВА.

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

ВАРШАВА. «Солидарностиин» гданьска съездын хоёрдохи шатын заседанинуудай недели дүүрэхэ ойртожо байна. Профсоюзна нэгэдэлэй Ченстоховско эмхиин түлөөлэгшэ Бжесланьскаягай тэмдэглэhэнэй ёhоор, профсоюзна бэшэ, харин имагтал политическэ асуудалнуудые делегадууд зүбшэн хэлсэжэ байнхай. «Зохихо асуудалhаа» хадуурааш гээд, үгэеэ үргэлжэлүүлхыемни зүбшөөгөөгүй гэбэ.

Үнэндөө, съезд дээрэ ондоо темэ гол hуури эзэлнэ. Засагай түлөө сэхэ тулалдаа хайшан гээд, хэзээ захалхаб, Польшодохи мүнөөнэй социалис гуримуудые, тэрэнэй холбоо барисаае эбдэлгэ ямар ашаг үрэтэй байха ёhотойб. «Солидарность» конституциие, өөрынгөө уставые, оронойправительстватай тус нэгэдэлэй баталhан хэлсээнүүдые мүнөө хэр ехээр эбдэхэ аргатайб гэhэн асуудалаар дискусси болоно.

«Арадай засагта эсэргүү хоролхолгын бидэниие нэгэдхээгүй hаань, — манай хүдэлөөн hалбаринуудай хэдэн профсоюзууд, политическэ партинууд боложо задарха байгаа»,— гэжэ Мазовшоhоо ерэhэн Буковский мэдүүлбэ. Эндэ хэлэгдэhэн үгэнүүд гол түлэб хубхай hанаашалга ба хэтэрүү хараа бодолнуудай талаар лэ хубаарна. Профсоюзна нэгэдэлэй программын проектые зохёолсоhон Геремек мэтын заримууд «Солидарностиин» хиналта доро засагай байгуулалтые хубилгаха (реформо хэхэ) эрилтэ табина. Тэрэнь нэгэ талаhаа профсоюзай, нүгөө талаhаа ниитын хүдэлөөнэй үүргэ нэгэн доро дүүргэхэ ёhотой юм ха. «Реформо» гэhэн ойлгомжо эли тодо шэнжэ шэглэлтэй байха ёhотой гээд нүгөөдэ «заабаришан», КОС-КОР-ой эдэбхитэдэй нэгэн Липиньский тоолоно. «Бидэ өөhэдыгоо социалистнууд гэжэ тоолоногүйбди, бидэнэр— үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй эзэнгэй үмсэ тогтоохо хүсэлтэйбди» гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Эндэ үгэ хэлэhэн олохон хүнүүд тулалдаан бүхэнэйнгөө засагаархидай диилдэлгээр дүүрэхынь тула, правительствада, ПОРП-до эсэргүү тэмсэлдээ бүри мэхэтэй аргануудые хэрэглэхэ ёhотойбди гэжэ мэдүүлнэ. Польшодо «Солидарностиин» диктатурын тогтоогдоод байгаа hаань, «hэргылэмжын хэмжээнүүдые» аоаха, «сэрэгэй байдал тогтоохо ба гадаадын интервенци эмхидхэхэ», контрреволюциин заабаринуудые бэелүүлхэ, хэрбээ шухала болоо hаань — хүсэ хэрэглэхээр бэлдэхэ уряанууд съезд дээрэ дуулдана.

Съездын «хүндэтэ айлшан», коммунизмда харша крайово гэдэг уршагта армиин агсан генерал Спеховичто үгэ үгтэhэниинь ойлгосотой. «Солидарность» хадаа юунhээшье айнгүйгөөр, «Польшые hэргээн бодхоохын» түлөө харюусалга даажа абаха зэргэтэй гэжэ тэрэ тухирба. «Солидарность» крайово армиин уряануудые халан абажа, тэдэниие «поляк арадай бодото туг» болгохо зэргэтэй гэжэ генерал hанамжална.

Ороной хуби заяае гансаран тодорхойлхо «эрхэ» мүнөөнэй профсоюзна нэгэдэлдэ хангаха ёhотой уласхоорондын конференци гэдэгые зарлаха эрилтэ съезд дээрэ табигдаа. Тиихэтэй хамта, Советскэ Союзhаа, бусад социалис оронуудhаа нефть, түүхэн эдүүд ба товарнуудые тапалгаряагүй абаха ябадал Польшодо хангаха эрилтэ табина. Энэнь, үнэндөө, социалис оронуудhаа абтадаг элшэ хүсэнэй зүйлнүүдэй ба бусад товарнуудай Польшодо шухала байhые бүдүүлиг түхэлтэйгөөр мэдэрhэн ябадал, совет-польско экономическа харилсаае буруугаар харуулха hэдэлгэ болоно. Жэшээлхэдэ, муу муухай ябуулгаараа мэдээжэ болоhон Гвязда гэгшэ Польшын газаашань гаргажа худалдаха нүүрhэнэй эхэнхи хубиие Советскэ Союз абана гэhэншүүгээр шашана. Гэхэ зуура, үнэндөө, өөрынь гүйлтаар нилээд хороогдоhон, 1981 оной контрактын эрилтэнүүдые Польшо hара бүхэндэ дүүргэнэгүй. Тодорхойлон хэлэбэл, байгша оной августда ПНР-эй нүүрhэ үгэлгын хэмжээн Гвяздын баталhан 27 процентээр нэмээгүй, харин 40 шахуу процентээр хороhон байна.

Гвязда, тэрээн шэнги балмад этэгээдүүд баримтануудые хазагайруулhанай, бусад харата аргануудые хэрэглэhэнэй үндэhөөр, гданьска сугларалгые эхинhээнь хойшо хорото шэглэлтэй болгохо хүсэлтэй байна, Совет орондо харша hанал бодол дэмжэхэ ба дэбэргэхые хүсэнэ.

ФРАНЦИИН ҺАНУУЛГА

ПАРИЖ. Намибиин арадта тон hаядаа бэеэ даахан байдал олгохоор ЮАР-та Холбоото Штадуудай нүлөөлөөгүй hаань, Намибиин талаар «холбоо бэелүүлхэ бүлэгhөө» Франци гараха. США-гай гүрэнэй секретариин туhалагшатай хөөрэлдэхын тула ошоhон, гадаадын харилсаанай министрэй дэргэдэхи министр делегат Ж.-Д. Кот журналистнуудта ингэжэ мэдүүлээ гэжэ Франс Пресс агентство Вашингтонhоо мэдээсэбэ. Намибидахи байдалые заhаруулгаhаа арсадаг политика дадалхын тула саашадаа хэрэглэгдэхэ байгаа hаань, холбоо бэелүүлхэ бүлэг тараагдаха болоно» гэжэ Ж.-Д. Кот тусхайлан тэмдэглэнэ. Намибида хабаатай асуудал шиидхэлгын талаар «зууршалагша» болгон өөрыгөө тоолодог тэрэ бүлэглэлдэ США-гай, Англиин, Франциин, ФРГ-гэй, Канадын ородог байhаниинь элитэ. Холбоото Штадууд өөрыгөө гол арбитар гээшэб гэжэ тоолохоhоо, Намибиин асуудал шиидхэхэ өөрын түсэб баадхахаhаа гадна, мүн хархис ЮАР-тай холбоо барисаагаа бүри нягта болгохын тула Африкын оронуудтай харилсаа улам муудхахаар забдажа байhантайнь дашарамдуулан, бүлэглэл дотор пүүлэй үедэ арсалдаанай гараха шэнжэтэй болоhые адаглагшад тэмдэглэнэ. Африка тушаа Вашингтоной баримталдаг мүнөөнэй хараа бодол энэ түбидэхи тэрэнэй булимтархы шунахай ябуулгые улам дэбэргэн, бусад оронуудай ашаг туhада, илангаяа экономикын талаар, хохидол ушаруулжа магад байhан ушар «холбоо бэелүүлхэ бүлэгэй» бусад гэшүүдые ехээр hанаата болгоно.

ЖАЛШАДАЙ ОРОЛДОСЫН АШААР

Бэшэгүүдhээ

Улаан-Үдын почтамтын холбооной 19-дэхи отделениин коллективтэ «Шанарай талаар эрхимлэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. hаяхан тус коллектив почтамтын [illegible] отделени болон участогуудта хандахадаа, хотынгоо жалшадай эрилтэнүүдые hайн шанартайгаар, үндэр соёл болбосоролтойгоор хангадаг болоё гэжэ уряалба.

19-дэхи отделенидэ почтоор ерэhэн юумэнүүд үгы болодоггүй, мүнгэн переводууд дутадаггүй байхаhаа гадна, түсэбтэ даабаринь ходо дүүргэгдэдэг юм. Эдэнэрэй ажалай амжалта 1967 онhоо эндэ начальнигаар М. Васильевагай хүдэлжэ захалhанhаа эхитэй. Тэрэ — эрилтэ ехэтэй, hанаhанаа табидэггүй хүтэлбэрилэгшэ, мүн hайн хүмүүжүүлэгшэ, үнэн нүхэр юм.

Почтово хэрэгээ эрхимээр мэдэдэг оператор Нина Колоскова хүдэлмэридөө нэгэшье голодоhо гаргадаггүй. Тэрэнэй нэрээр гомдолшье ородоггүй байна. Тиихэдэ телеграфист А. Игнатова, почтальонууд Л. Масенцева, Н. Мясищева, Л. Свердлова гэгшэд оролдосотойгоор даабаряа саг соонь дүүргэнэ. Отделениин бүхы хүдэлмэрилэгшэд хэдэн мэргэжэл шудаланхай. Тиимэhээ тэдэнэр дундаа бэе бэеэ ямаршье сагта hэлгэжэ хүдэлхэ аргатай бшуу. Энэ коллективэй гэшүүн бүхэнэй «нэгэн—бултанай, булта нэгэнэй түлөө» хүдэлхэ гэhэн уряагаа үндэрөөр сэгнэн ябадагынь hайшаалтай.

С. БАЛДАНОВ.

СОВЕТ КОНСТИТУЦИИН ҮДЭРЫЕ УГТУУЛАН

Еревандахи залуушуулай байшан (зураг дээрэ) залуу хүбүүд, басагадай амарха дуратай газарынь юм. Залуушуул эндэ ганса амархаяа, хүгжэм шагнахаяа ерэкэ бэшэ, мүн залуу артистнуудтайгаа, композиторнууд, уран зураашадтайгаа уулзахаяа, залуушуулай зохёон байгуулхы ажалтай танилсахаяа, искусствын талаар лекцинүүдые шагнахаяа ерэдэг.

* * *

Гүрэн-түрэмнай элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ жэл бүри тон ехэ мүнгэ зөөри hомолно. Тэрэнэйнь ехэнхи хуби хүүгэдэй больницануудта гаргашалагдана.

Москвадахи хүүгэдэй городской клиническэ нэгэдэхи больницын коллектив хүүгэдэй үбшэнгүүдые аргалха, тэдээниие зүбөөр элирүүлхэ болон hэргылхэ талаар тон ехэ ажал ябуулна.

Энэ табан жэлэй туршада тус больницада мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусама аппаратура болон түхеэрэлгэнүүдые худалдан абаха ехэ мүнгэн hомологдоhон байна. Үбшэн хүүгэдэй бэеые түргэнөөр, алишье талаhаань шэнжэлэн үзэхэ хэрэгсэлнүүд эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм.

Ниислэлэй хүүгэдэй энэ ехэ больницын коллектив (эндэ хоёр мянгаад медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд тоологдоно) эдир эрхэтэдэй элүүрые сахин хамгаалгада жагсан хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу врач-педиатр Анна Зиэменская.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

СКЮ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БЕЛГРАД. Югославиин Коммунистнуудай соведэй ЦК-гай пленум эндэ болобо. СКЮ-гэй XII ээлжээтэ съездые 1982 оной июньдэ Белградта зарлаха гэжэ шиидхээ.

Ороной социально-экономическа хүгжэлтын асуудалнууд ба СКЮ-гэй шиидхэхэ зорилгонууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй секретарь Д. Чулафич энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Пленум Д. Марковичые, Д. Алимпичые СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд болгон hунгаба.

БАРУУН ТЭЭХИ ГҮРЭНҮҮДЫЕ ГЭМНЭНЭ

НЬЮ-ИОРК. Худалдаа наймаанай ба финансын талаар баримталагдадаг мүнөөнэй тон тааруугүй гурим байлгаха гэжэ оролдодог США ба баруун тээхи бусад гүрэнүүдые хүгжэжэ байгаа оронууд буруушаана. Тиимэ гурим залуу гүрэнүүдэй экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ haад ушаруулна. Хүгжэжэ байгаа 123 оронoй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд ООН-ой штаб-байшанда гурбан үдэрэй зүблөө үнгэргэжэ, экономическа асуудалнуудаар хамтын мэдүүлгэ hайшааба.

Уласхоорондын байдалай муудажа байhанда, уласхоорондын экономическа шэнэ гурим тогтоолгын талаар зохихо дэбжэлтын түйлагдаагүй байhанда ехээр hанаата болодогоо министрнүүд элирхэйлээ. Дэлхэйн экономическа кризистэй холбоотой асуудалнуудые үрэтэйгөөр, тааруугаар шиидхэхэ хэмжээнүүдые hаадгүйгөөр абалгаhаа промышленна хүгжэнги оронуудай арсаhантай дашарамдуулан шаналжа байhанаа министрнүүд элирхэйлбэ, — гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

«ЗАСАГ УНАГААХЫН ТУЛА АРАД ЗОН БОДОО»

ДАМАСК. АРЕ-гэй мүнөөнэй хүтэлбэриин урбалтата хараа бодолые буруушааhан египет арадай тэмсэлые шажантай холбоотой тулалдаан гэжэ тайлбарилха hэдэлгэ Садат гаргана. Гэхэ зуура, энэ тайлбарилгань — шал худал. Ороной национальна бэеэ даанги байдалые усадхаhан, гүрэнэй экономическа баазые үгы хэhэн, Египедэй соёлые доройтуулhан засаг унагаахын тула Египедэй арад зон буhалгаалан бодонхой гээд политика hайн мэдэхэгүйшье хүнүүд ойлгоно, — гэжэ Египедэй патриотическа фронтын (ЕПФ) генеральна секретарь Саад Эд-Дин аш-Шазли Сириин «Ас-Саура» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ. Бегинтэй Сададай уулзаhанай, Вашингтондо албанай хэрэгээр тэрэнэй ошоhоной hүүлээр лэ Египедтэ мүрдэлгэ хюдалгын эхилhэниинь тушаан болоhон ушарал бэшэ байха. Сададай политическэ хараа бодол Египедые Дүтын Зүүн зүгтэхи империализмын түшэг тулгуури болгохо гэhэн зорилготой гэбэ.

1981 оной эхеэр эсэргүүсэлтын хүсэнүүд Египедтэ нилээд бэхижэhэн байгаа. Тэдэнэр эндэхи засаг захиргаанда горитой аюул тохёолдуулhан байгаа. Тиимэhээ Садат тэдээндэ эсэргүү мүрдэлгэ, хэhээлгын кампани эмхидхээ. Журналистнуудай, адвокадуудай холбоонуудта, Египедэй патриотическа фронтдо эсэргүү сохилтонуудые хэhэн байха юм. Засагай газарhаа мэдээсэгдэhэн мянга табан зуу бэшэ, харин табан мянган хүниие барижа хааhан байгаа. Үнэндөө, эсэргүү талын бүхы түлөөлэгшэд — зүүнэй ба баруун тала баридаг партинуудай гэшүүд, насерайхид, либералнууд, шажанай ажал ябуулагшад мүрдэгдэhэн.

Египет арад оронoо дахин бэеэ даахан, демократическа, сүлөөтэ байдалтай болгожо шадаха гээд батаар этигэдэг байhанаа С. Аш-Шазли түгэсхэл дотороо элирхэйлбэ.

Толи

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Бүхы хүсэеэ — нитын хэрэгтэ
- Хилээмэн тухай үшөө дахин
- Ушаралта ябадалай шэнжэтэй шэнэ фильм
- Уран зураашын дэбтэрһээ

ЗОНДОО ХҮНДЭТЭЙ ЯБАХАДАА

Үнэн сэхэ ажал, сэбэр сэхэ сэдьхэл, арюун һайхан һэшхэл, олоной хэрэгэй түлөө эрмэлзэл... Манай үеын түрүү, ажалша хүн тухай хэлэхэдэмнай, эдэ гүнзэгы удхатай үгэнүүд өөрөө эрхэгүй бодогдоно. Совет орондо ажал гэшэ хүнэй үдэр бүриин ажабайдалай таһаршагүй амин шухала хэрэг болонхой. Обществодо, олондо туһатай ажал хэжэ, үнэн шударгаар хүдэлжэ ябаһан хүн лэ манайда зон дунда, айл аймагтаа хэзээдэ хүндэтэй, магтаалтай ябадаг.

Эндэ юрын лэ хүдөөгэй ажалша, малша эхэнэрэй ажабайдал, ажал хүдэлмэри, хуби заяан тухайнь тобшохоноор хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Цыбик-Дари Атановна нютагтаа хамтын ажалай эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо, бүри багахан үхибүүн ябахаһаа эхилээд, шадаха эрмэлзэлээ элдэб хүдэлмэридэ зорюулһан. [illegible] үшөө хүрэхэгүй байхада, морёо хорёогой хажууда байлгажа мордоод, үхэр адуулалсажа ябагша һэн. Малай байра байдалай үшөө тулюур байһан тэрэ сагта үбэлэй хүйтэндэ эжытэеэ газаа үнеэдые гарайнгаа һаари болотор һаадаг байгаа. Гараар таряа боохо, гар хажуураар үбһэ сабшаха, хониной нооһо баһал гар хайшаар хайшалха. Юрэдөөл, хэзгүй ажалынь үгы ёһотой.

—Тэрэ сагта иимэ хүдэлмэри хэбэб, тэды шэнээн салин хүлһэ, мүнгэ зөөри абахаб гэжэ тооложо һуухa хүн байгаагүй. Зондо туһатай ажал хэжэ, магтуулжа ябахадаа сэдьхэл дүүрэн, урма баяртай хүдэлэгшэ һэмди, — гэжэ Цыбик-Дари хүгшэн хөөрэнэ.

1941 ондо гитлеровскэ фашистнарһаа Эхэ ороноо хамгаалха агууехэ дайн эхилжэ, газар уһан дээрэ гансахан, урдаа хараха Пүрбэ ахань фронтдо мордохо болобо. Тиихэдээ тэрэ дүү басагандаа иигэжэ захяа һэн:

— Цыбик-Дари, ши минии трактор тушаажа аба. Орондомни газар хахалжа, таряа ургуулжа, фронтдо ороохо таряа, мяха, тоһо үгэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаш, бишн шамдаа найданаб.

Басаган ахынгаа захяа дүүргэжэ, богони болзорто механизаторай тусхай курс гараад, «булад хүлэгэй» жолоо барижа эхилһэн юм. Тэрээнтэй сугтаа Бадма-Ханда Дылыкова, Пунсык Бимбаева, Сонжилма Доржиева гэгшэд басагадай тракторна бригада эмхидхээд, Оронгын суута механизатор Бимба Санжиевич Дымбрыловэй хүтэлбэри доро хүдэлөө. Бүхы республика, орон доторо [illegible] басагадай бригада алдартай. Оронгын тракторист басагадай алдарта ажал тухай һураг суу хаа хаанагүй зэдэлээ һэн.

Тиигэжэ байтарнь 1943 ондо Пурбэ ахынь дайнда байлдаанда унаһан тухай мэдээсэл абтажа, басагандаа сэхээн сохилто болоо. Теэд уйлаад уйдажа, гашуудажа ябаха саг бэшэ, нимэл бэрхэтэй байдал хүн бүхэндэ тудаа гэжэ тэрэ һайн ойлгохо ябаа. Эгээл тэрэ жэлнүүдтэ Цыбик-Дари Жамбалова Коммунис партиин зэргэдэ ороо. Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ отол тракторнуудаар хүдэлжэ гараа. Тэрэ үедэ ямар ехэ хүшэр бэрхэтэй ажал байгааб. [illegible] шье холо болохо аргагүй хүдэлдэг саг байгаа. Хабар эртэ, газар хахалжа эхилээд лэ бүхэли зундаа, намартаа, үбэлэй хүйтэн болотор таряалан, сабшалан дээрэ ажаллаха. Тракторнууд хүүшан, һэлгээд табиха запчасть хомор.

— Теэд тэрэ үедэ бэрхэшээлһээ айжа, гэдэргээ суха рихa, ажалһаа хулжаха хүн байгаагүй. Юуншье болоо һаа, бороо, саһаншье ороожо байг, шатама халуун, шэшэрүүлмэ хүйтэн һалхиншье болоожо байг, хамаагүй хүдэлжэл ябахаш. Тиигээгүйдэ аргагүй гэжэ булта мэдэжэ байгаа ха юмбибди, — гэжэ Цыбик-Дари Атановна хөөрэнэ.

Иигэжэ 1947 он болотор трактористаар хүдэлөөд. Удаань ажахыда хаана, ямар хүшэр, харюусалгатай хүдэлмэри гаранаб, тэрээндэ заатагүй хэбаадалсадаг һэн. Нүхэр Жамбалова зон нүхэдэйнгөө, ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдэй этигэл найдалые харюулаагүй гэжэ нэгэтэшье дуулдаагүй. Хонидые харууһалаа, үхэршье адуулаа. Һүүлэй хорёод жэлдэ туталшанаар хүдэлнэ.

Ажалай эгээл халуун охин, бурьялма дүлэн соогуур энэ хүн хатуужан бэхижээ гэжэ хэлэхээр. Энэмнай гансахан өөрынгөө урдахи ажалые хараад, үдэр, һүнигүй гэхээр хүдэлөөд лэ ябадаг гэхэ болоо һаа, баһа буруу. Нютагтань, ажахыдань ямар шэнэ, түрүү юумэн бии болоноб, тэрэнние ходо дэмжэжэ, дэлгэрүүлжэ, үүсхэл эдэбхи гаргажа ябадаг хүн. «Цыбик-Дари ямаршье хүндэ хүдэлмэри [illegible] таагажа хүдэлдэг, үнэн сэхэ, сэбэр сэдьхэлтэй хүн гээшэ. [illegible] харан [illegible] үүлгэ бэшэ. Хариин өөрынхөө хүү үгэжэрхихэлэ» — гэжэ нютагаархидынь хөөрэлдэнэ.

КПСС-эй райкомой гэшүүнээр, нютагай сомоной Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаа.

Эдэ хорин гаран жэлдэ Оронгын совхозой гурбадахи фермэдэ туталшанаар хүдэлнэ. [illegible]

Углөөдэрынь туталнуудаа эдеэлүүлжэ байхадань, совхозой партком секретарь Чимит Лхамажапович Ринчинов фермын даагша Надежда Бадмаевна Сандуева хоёр хүрэжэ ерэбэ.

—Нарай малые нялха үхибүүн шэнгеэр бээмжилжэ, нарииһаар харууһалдаха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй юм. [illegible] Туталнууд шэшэнэ аа гү гэжэ үдэр һүнигүй хаража байгаагүйдэ аргагүй. Һүни бодожо, хара сай шанажа уулгахаш, һуеэнь заатагүй бүлеэдхэжэ эдюулхэш. Дорохи дэбдихэрыень заахашье нойтон, хүйтэн байлгажа болохогүй, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Эхэһээ түрэһөөр 7 хоногтой болоһон туталнуудые тушаажа абаад, зургаа һаратай болоторнь харууһалдаг. Гансаараа нэгэ доро 40 тугал [illegible] абаһа.

Манай ябаһан үдэр Цыбик-Дари шабааһа шабар хоёрые зууураад, туталнуудайнгаа байрые газаа, доосоогүй шабажа байба.

— Байрамнай хуушарантаа. 1961 ондо энэ байрын һая баригдаад байхада, туталшан [illegible] ерэһэн хүм. Мүнөө иигэжэ дулаадалгын хүсөөр лэ туталнуудаа һайн үбэлжүүлнэ, гарза хоролтогүйгөөр абанабди. Хажуугаарнь шэнэ гэрэйнгээ пол шэрдэжэ, сүлөөгүй байнаб, —гэжэ нүхэр Жамбалова хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ хабар апрель һарын нэгэ һүни тэрэнэй гэртээ унтажа хэбтэтэрнь хэншьеб мэдээ ухаагүйгөөр сонхыень тоншобо. Цыбик-Дари хүгшэн һуга харайжа бодоһоор, гартаа дайралдаһан юумэ хэдэрээд газаашаа даб гэхэ мүртөө, үнеэхи туталнуудни аюулда оробо гээшэ гү гэһэн бодолдо абтаадхёо һэн. Теэд гэрэйнгээ үүдэ нээхэтэйнь сасуу урдаһаань хара утаан, улаан дүлэн соробхилон байба. Газаашаа арай-шамай гүйн гаража үрдеэ.

Өөрынь һуудаг хоёр байратай залгамал гэр [illegible] хуу дүрөө. [illegible]

—. Теэд хайшан гэхэбиб даа. Зон соо ябаа хадаа хохидохогүй хүн бээзб. Мүнөөш урданай саг бэшэ ха юм. Урдань айлай гэр бараанай дүрэхэдэ, зэдынь гуйраншалжа гарадаг, үгырдэг, ядардаг байгаа гүб даа. Совхоз, гүрэн туһална бээз. Зон нүхэднии орхихогүй гээд этигэнэб, — гэжэ тэрэ даруугаар хэлээ һэн.

Удангүй совхоз хоёр байратай шэнэ гэр барижа үгөө, нютагайнь зон нүхэдынь арга хүргаараа хубсаһа хунар, мүнгэ суглуулжа үгөө.

— Гал түймэрэй аюулда ороһон бүхы гарза хохидолыемнай тэхэрюулээ. Совет орондомнай хүн хүндэ хани нүхэр, бүхы зон хаанашье байхадаа нэгэ эбтэй, эетэй, бүлэ байдаг гэжэ хэлэдэгнай тон зүб гээшэ. Ямар капиталис орондо иимэ һайхан ёһо заншал байхаб даа. Иигэжэ байхадань улам оролдосотойгоор хүдэлхэ, түрэл партиингаа, арад зонойнгоо ашые харюулха хүсэл түрэнэ, — гэжэ Цыбик-Дари Атановна сэдьхэлээ хүдэлгэн хэлэнэ.

Энэ хүгшэн наһанайнгаа ёһоор пенсидэ үни гараашье һаа, өөрынгөө һайн һайхан эрмэлзэлээр, [illegible] ажахыдаа ашатай туһатай ажал хэжэл ябана, олоной хэрэгэй түлөө оролдоно.

М. НАМЖИЛОВ.
Улаан-Үдын район.

„ХИЛЭЭМЭН—МАНАИ АЖАМИДАРАЛ“ — гэһэн бэшэг тушаа

ЭГЭЭЛ ҮНЭТЭЙ ЮУМЭМНАЙ

Республикымнай суута хүдэлмэришэн Социалис Ажалай Герой Борис Захарович Поздеевэй «Хилээмэн — манай ажамидарал» гэһэн статья уншаад байхадам, ухаандам элдэб бодол түрөө. Үнэхөөрөөшье, таряашан хүндэ тон дүтэ, ойлгосотой юумэнүүд тухай һайхан сэдьхэлһээ хүдэлмэришэ хүнэй һанамжалжа байхада, балта, хадуурай бата найдамтай холбоон тухай, өөрынгөө хүнгэн бэшэ ажал тухай шэбшээб.

...Мүнөө жэл манай «Восточные Саяны» колхозой таряалан дээрэ яһала баян ургаса гараа. Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд болон мэргэжэлтэдэй хандалгатай танилсажа, халуунаар дэмжээд, бүхы арга шадалаа хэрэглэн, богонихон сагай туршада, һайн шанартайгаар энэ таряагаа хуряажа абаха гэжэ бидэ, комбайнернууд, шиидээбди. Мүнөө ажалнай һаедгүй ябажа, хуряалгын бүхы хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байна.

Механизаторай мэргэжэл шэлэжэ, ороохо таряа ургуулха хүндэтэ ажалтай болоһоорни олохон жэл үнгэршэбэ. Хоншуу хангал үнэртэй, үлэ хоол ехэтэй хилээмэнэй манай стол дээрэ элбэг байхын тула хэды ехэ ажал хэгдэнэ гээшэб гэжэ гайхахаш. Тодорхойлон хэлэбэл, элбэг баян таряа ургуулхын тула эгээн түрүүн эрхим һайн сортын үрэһэ абажа, сэбэрлэжэ, тарилгын эрхим һайн шанарта хүргөөд, хөөбэри зөөлэхэнөөр элдүүрилэгдэһэн газарай хүрьһэндэ тэрэнээ бөөмэйлэн һуулганабди. Удаань нарай үхибүүн мэтээр һахин хөрүүһэлнабди. Алтан шаргал таряанайнгаа эдеэшэхэдэ, адхашье ороохо гээнгүй суглуулжа абанабди. Тэрээнээ тоог дээрэ буулгажа, сэбэрлэжэ, хатаажа, гүрэндөө тушаанабди. Тэндэ ороһо таряан гурил болгогдожо, удаань хамар сорьёмо хангал үнэртэй халбаашха хилээмэн хүрэтэрөө баһал олон ажалша гар дамжан, һүүлэй һүүлдэ стол дээрэмнай табигдана бшуу. Энэ ехэ ажалһаа гадна хилээмэнэй бэлэн болохын түлөө хэды ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагданаб, хэды ехэ техникэ ашаглагданаб, хэды ехэ үтэгжүүлгэ газарай хүрьһэндэ оруулагданаб?! Юрэдөөл, тоолохо болобол, захадань гарашагүй олон даа. Мүн таряан ажалда түрүү онол арга хэрэглэхын тула хэды эрдэмтэд ухаан бодолоо хүдэлгэнэ, үдэр, һүниие мэдэнгүй һууна гээшэб! Иигэжэл манай хилээмэн мүндэлнэ, хэшэгэймнай дээдын дээжэ болоно ха юм.

Хүн хилээмэ эдингүй, ганса мяха, тоһоор хооллоод ябажа шадахагүйл. Харин хилээмэтэйл һаа, хэзээдэшье үлэн хооһон байхагүйш. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ, минии үхибүүн бага ябахада, хилээмэн хомор һэн. Ехэл бэрхэтэй бэлэйгшэ.

Сагнай мүнөө тад ондоо болоо гээшэ aаб даа. Тиигэбэшье, бидэ баяжаабди гээд, хилээмэеэ тоохогүй, тэрээнээ хайрагүйгөөр хаяха, гамгүйгөөр гаргашалха ямаршье эрхэгүйбди. Жэшээлхэдэ, магазинһаа хилээмэ хэдэн бүүлхээр абажа, үмсынгөө адууһа малда, гахай болон нохойдоо үгэхэ ушар али олон үзэгдэнэ. Һүүлэй үедэ үмсэдөө үнэгдые үсхэбэрилдэг хүнүүднай олон болошоод, магазинуудта хүрпэ, барайгар болон бусадые байлгахаяа болишоо. Эдэ бүгэдые харахадаа, хилээмэ ургуулхын түлөө хэды зобоһоноо, хүлһэеэ гаргаһанаа һанахаш. Тиимэл зондо хандажа: «Арад зоной гол хоол—алтан таряае, амтан хилээмые [...] жэ бү доромжолыт. [...] ажал хүндэлыт!» — [...] хашхарха дуран хүрэнэ.

Манай ажал дээрэшье [...] гэжэ ургуулһан таряа [...] даа ээзн бусаар хандаха [...] нууд тохёолдоно. Жэшээ [...] дэ, таряа зөөжэ байһан [...] рим жолоошод кузоваа [...] наар таглахые мэдэнэгүй. [...] линуудһаа орооһоной [...] рэтэр таряагаа адхаһыень [...] рахадаа, үйладаһаншни [...] хэ. Тоог дээрэ ороһон [...] заримдаа халажа, гутажа [...] тэхэ. Теэд иимэ харюусал[...] гүй ябадалайнгаа түлөө [...] ман гэм зэмэеэ амса[...] һаладаг... Энэ талаар [...] шанга хэмжээ абабал, [...] ха байгаа гэжэ һанагшаб.

Ленинэй орденто ЛВРЗ-[...] токарь, Социалис Ажалай [...]рой, Улаан-Үдэ хотын [...]тэ эрхэтэн Борис Захаро[...] Поздеев «Буряад үнэн» [...] тэдэ һаяхан толилһон [...] шэг соогоо хилээмэн ту[...] тон зүб бэшэнэ гэжэ [...] дабтан хэлэхэ хүсэлтэйб. [...]рэнэй һанал бодолые [...] зүрхэнһөө һайшаагаад, [...] эгээл үнэтэй сэнтэй хоол [...]лодог хилээмэеэ хүндэ[...] ами наһанайнгаа зэргээр [...]нажа ябаял гэхэ байнаб.

В. АНДЫПОВ.
Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой комбайнер.

МЕРАНАДА МҮРЫСӨӨН ЭХИЛБЭ

МЕРАНО. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй нээгдэлгэ Италиин хойто хүбидэхи хада уулануудай хоорондо оршодог энэ багахан курортно хотын ажабайдалай гол үйлэ хэрэг болобо. Энэ баяр ёһололые харахаяа мянга гаран хүн — эндэ ажаһуугшад болон Меранын айлшад —сентябрь һарын һүүлшын үдэр эртэ үрдын курортын зал соо сугларһан байха юм.

Энэ баяр ёһолол зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр үнгэрбэ. Зал баглаа сэсэгүүд соо умбажа байгаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Сценэ дээрэ, залые бүһэлэн тойроһон балкон дээгүүр баглаа сэсэгүүд табигданхай байба.

Сценын ара талада элдэб үнгэтэй тугууд, мүрысөөнэй мантан томо һүлдэ тэмдэг табигданхай байгаа.

Удаань мүрысөөндэ хабаадагшад зал руу орожо ерэбэд. Энэ үеһөө хойшо сугларагшад, журналистнууд тэдэндэ гол анхаралаа хандуулһан байха юм. Хэблэлэй түбтэ бидэнэртэ хэлэһэнэй ёһоор, дэлхэйн бүхы түбинүүдэй олон оронуудай 160 журналист эндэ ерэһэн байна.

Эмхидхэлэй комитедэй, Мерано хотын, Больцано провинциин түлөөлэгшэд, ФИДЕ-гэй президент Фридрик Олафссон, Италиин шатарай федерациин президент Николо Паладино гэгшэд мүрысөөнэй һүлдэ тэмдэгээр шэмэглэгдэһэн трибуна дээрэһээ үгэ хэлэбэ.

Энэ мүрысөөн туристска түбүүдэй нэгэн болохо Мерано хотын саашадаа һалбаран хүгжэлгэдэ нүлөөлхэ гээд найдажа байһанаа Италиин туризмын ба хүн зондо харуулалгын предприятинуудай асуудалнуудые эрхилдэг министр Николо Сиһьорелло мэдүүлбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэ үдэрнүүдтэ бүхы дэлхэйн хүн зон энэ ехэ мүрысөөнэй хойноһоо адаглажа байна гээд тэрэ хэлээ.

Һүүлэрнь жэрэб таталга үнгэрэгдэбэ. Энээнэй үндэһөөр октябриин 1-дэ үнгэргэгдэһэн түрүүшын партида Карпов хараар наадаха болоһон байгаа.

Партинууд четвергэй, субботын, понедельнигэй үдэрнүүдтэ наадагдаха юм гээд һануулая. Средагай үдэрнүүдтэ амарха. Москвада һүниин тэн болоожо байха үеэр нааданай саг дүүрэхэ юм.

НЭГЭДЭХИ ПАРТИДА А. КАРПОВ ШҮҮГЭЭ

МЕРАНО. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөнэй түрүүшын партида дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов хараар наадабашье, 44 дэхи ябадалдаа илалта туйлаба.

М. ЧИБУРДАНИДЗЕ ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАНА

БОРЖОМИ. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй дунда шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн эндэ болоожо үргэлжэлһөөр. Дэлхэйн чемпионка Майя Чибурданидзе, Нана Александрия гэгшэд наадана. 8-дахи партидаа Н. Александрия сагаанаар наадаа. Ябадалаа гурба дахин дабтаһанай һүүлээр энэ парти тэнсэлгээр дүүрэһэн байна. Мүнөө дээрээ Чибурданидзе түрүүлжэ ябана —4.5:3.5.

Шатарша басагад үлэһэн найман партияа Тбилисидэ наадаха юм. Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргээ хамгаалхын тула Чибурданидзе найман очко абаха зэргэтэй.

Р. АБИДУЕВАЙ зураг.

Шэнэ кино «ТЕГЕРАН-43»

Фильмын эхилпээр хэдэхэн минутын үнгэрбэшье һаа, харагшад тэрэнэй сюжедэй бусайдаһан, орёо хүгжэлтэдэ бүхы ухаан бодолоороо ээлэгдээдхинэ. Энэ богонихон хугасаа соо фильмын режиссёрнууд А. Алов, В. Наумов гэгшэд тэрэ холын үеын амисхалаар бидэниие түгөөжэ, гол рольнуудта наадаһан артистнуудтай ябуул танилсуулна. Тиигээдшье саашадаа бидэ фильмын геройнуудтай хамта Парижай үйлсын хүлгөөн соогуур гулдиржа, Нью-Йоркын маната түхэлдэ дадажа, Москва-голой эрьеэр сэнгээдшье абанабди. Удаань мүнөөдэрэй Лондон хүрэжэ ябатараа, аяар холын 1943 оной хуушан Тегеранай үйтан шабар үйлсэнүүдээр тэнэхэ, фашистнуудай хүсөөрөө эзэмдэһэн самолёт соо һуугшатай танилсаха арга олонобди. Юрэдөөл, иимэ түргэн һэлгэжэ байдаг үйлэнүүдтэй, буудалдаатай, мүрдэлгэ, эрьюусэлдэлгэтэй фильмые бидэ ушаралта ябадалай шэнжэтэй гэдэг гү, али детектив гэжэ жанрайнь талаһаа тодорхойлдог гээшэ аабзабди. Харин «Тегеран-43» гэжэ фильмые юрэ детектив бэшэ, айхабтар хурса политическэ детектив гээд нэрлэбэл, тон тааруу.

...«Тегеран-43» гэһэн нэрэнь бидэндэ мүнөө үеын түүхын тон орёо нэгэ хуудаһа абаһаар һануулаадхина бэшэ гү? Тэрэл холын жэл Тегеранска конференци дээрэ уулзаха хани барисаата гурбан ехэ ороной хүтэлбэрилэгшэд — Сталин, Рузвельт, Черчилль гэгшэдые Гитлерэй нюуса албанайхид усадхан һүнөөхэ зорилго урдаа табяад, нилээд ехэ бэлэдхэл, түхеэрэлгэ хэжэ байгаа бшуу. Энэл хорото һанаашалгыень эсэслэн буруу һүргэхэ ябадал фильмын гол үйлынь үндэһэн болонхой. Гэбэшье фильм имагтал тэрэ холын үйлэдэ зорюулагдаа гэжэ хэлэхэ болоо һаа, тон буруу. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, фильмын сюжет хоёр дабхар замаар дабшана гэхэ гү, али мүнөө ба тэрэ холын 1943 он хоёр нэгэ доро үнгэрнэ, хоёрдохёор, хоёр дабхар замаар жэгдэ хүгжэһэн үйлэнүүдынь «Тегеранай хэрэгээр», тэрэ үедэ, мүнөөшье амиды гэжэ геройнуудаараа таһаршагүй нягта холбоотой байна бшуу. Тиихэдэ темээрэ, хоёр үеые холбоһон политическэ темээрэ —терроризмые эрид шууд элишэлэн харуулһан, тэрэнэй харата хойшолонгуудые, фашизмтай «шуһанай» холбоотойень баримталһан — мүнөө үедэ айхабтар хурса болоод байһан темээрэ энэ фильм манай хараа бодолдо дүтэ, ойлгосотой, тиимэһээ манай сэдьхэл зүрхэ эжэлүүдгүй доһолгоно...

Үшөө дахин хэлэхэдэ, Гитлерэй нюуса албанай һанаашалһан хорото хэрэгэй буруу һүрэлгэдэ фильмын үйлэнүүд зорюулагдаа бшуу. Теэд тэрэ холын 1943 он хүреэдүй ябахадамнай, бүри гайхалтай үйлэ хэрэгүүд мүнөөдэрэй Парижда болоно бэшэ гээшэ гү? Тэрээнгүйгөөр дахинаа «гаража ерэһэн Тегеранай хэрэгүүдые» ойлгохоньшье хүшэр болошоно. Адвокат Легрэн (тэрэнэй ролиие Баруун Германиин мэдээжэ актёр Курт Юргенс айхабтар этигэмээр гүйсэдхэнэ) гэгшэдэ бодото нэрэеэ далдалһан нэгэ хүн ерэжэ, Тегерандахи үйлэ хэрэгүүдтэй холбоотой тон нюуса документнүүдые худалдахыень дурадхана. Журналистнуудай зарлаһан пресс-конференциин үедэ сугларагшад адвокат Легрэнһээ тэрэ бэеэ далдаһан хүнтнай хэн бэ гэжэ сэхэ асууна. Ара бодолгүй, сэхэ сэбэр сэдьхэлтэй Легрэн тэрэ хүмни энэ зал соо һууна, танилсахадатнай болохо гэжэ журналистнуудай һанаа заһана. Эгээл энэ үедэ булангахи нэгэ зөөлэн һандали дээрэһээ нюур амаяа шарфаар орёоһон, буруу тээшээ буляалдаһан бүхын нюдэдтэл улаан нюдэтэй нэгэ хүн марһаар үндын бодоно. Энэмнай Макс Ришар (артист Армен Джигарханян) гээшэ. Хүн дүрсэеэ алдаһан энэл гэмтэн аяар 1943 ондо гурбан ороной хүтэлбэрилэгшэдые улаан гараараа буудаха даабаритай байгаа бшуу. Теэд эды олон жэлэй үнгэрһэн хойно юундэ «Тегеранай хэрэгэй» нюусануудые худалдаха гэжэ шиидээ хаб? Энэ асуудалда Макс Ришарэй хүсэд харюусажа үрдеэгүй байтар, буланай саанаһаа хэншьеб тэрэниие буудана. Макс Ришар хажуудаа байһан хүнэй арада хорохо зуураа, нүгөөдэеэ һурамар зангаар буудажа унагаана.

Эндэ бидэ фильмын эхин дээрэ харуулагдаһан нэгэ үйлэ хэрэгые тодорхойгоор һануулхадаа, Тегеранай шабар үйлсэнүүдтэ 1943 ондо соностохо аад, соностоогүй ухэлтэ буудалгануудай сууряан үшөө замхаагүй, фашистнуудай эхилһэн харата муухай хэрэгүүд мүнөө шэнэ түхэл шэнжэтэй болоод, амгалан һууһан хүн зоной ажабайдалые һүйдхэнэ, терроризм гээшын уг унги тэрэл фашизм мүн гэһэн дээрэ хэлэгдэгшэ хараа бодолоо дахин баталха хүсэлтэйбди.

Энээнһээ урда тээ тус фильм тухай хэлэгшэмнай гол түлэб тэрэнэй темэдэ, удхада, үйлынь хүгжэлтэдэ хабаатай байгаа гээшэ aаб даа. Харин гол геройнуудынь хэд юм гэһэн асуудалай эндэ гараха хуулита. Тон зүб! Иимэ хурса, харагшын сэдьхэл зүрхэ доһолгомо фильмын геройнууд адвокат Легрэн, инспектор Фош, алуурщан Ришар гэгшэдэй байха аргань үгы aаб даа.

«Тегеран-43» гэжэ фильмын гол рольнуудые Наталья Белохвостикова Игорь Костолевский хоёр гүйсэдхэнэ. Тэдэнэй бэлиг шадабариин, мэргэжэл хэшээлэй оролдолгоор һайхан сэдьхэлтэй совет тагнуулшан Андрэ, залуу француз эхэнэр Маритай танилсанабди. Тэрэ хүлгөөтэ 1943 оной Тегеранда эдэ хоёр мухар талаангаар уулзаад, бэе бэедээ дурлалсаад, элдэб хүшэр хүндэ эрхэ байдалда ороод, һанагдаагүй ушарнуудые дабажа гараад, гушаад жэлэй хугасаагаар һалашаха, бэшэ ушарха үйлэгүй шахуу байшоо бшуу. Эдэл хоёр хүн, эдэл хоёр хуби заяан фильмын хүгжэлтын бүхы шатануудтай тон нягта холбоотой байхаһаа гадна, айхабтар шухала. фильмые ойлгохо хэрэгтэ гүнзэгы удха шанартай темэ сюжедтэнь нэмэн оруулжа, харагшын сэдьхэлые дуранай, энхэрэлэй амяар жэгнэн хайрана ха юм. Үнэн дээрээ энэмнай хоёр хүнэй харилсаан шуу. Энэмнай инаг дуран тухай домог лэ. Зүгөөр «Тегеран-43» гэһэн фильм соо харата үйлэ хэрэгүүдтэ түрюүлэн, тэдэнэй дуран һалбаржа шаданагүй. Үнгэржэ ерэхэдээ, унтарна гэхэдэ болохо. Хэды тиибэшье һаань, Мари Андрэ хоёрой сэдьхэлые ниилүүлэн, гэрэлтэ нэран шэнги ялас гэжэ дурач мандаал! Энэ дуранинь тэдэ хоёрой сэдьхэл зүрхэндэ хэзээшье унтараагүйл. Фильм соо хэгдэжэ байгаа хара үйлэ хэрэгүүд энэ дурантай жэшэхэдэ, ямар жэрхэштэйб! Үдэр һүни хоёр шэнги илгаатайл

Иигэжэл «Тегеран-43» фильм соо тэрэ үеын бүхы хара хэрэгүүдтэ, хүн түрэлтэндэ эсэргүү хорото ябуулгануудта, терроризмда орходоо бүри хүсэтэй гэрэлтэ гэгээн, хэтэ мүнхын мэдэрэл болгогдожол юрын хоёр хүнэй дуран зураглагданал. Дуранайнь дууһашагүй, диилдэшэгүй үндэһэнэй гэршые — мүнөөдэрэй Парижай үйлсэдэ ябаһан Мариин басагые хаража, сэдьхэлээ хананабди. Ямаршье ехэ һандарал, бутарал, ямаршье харата хэрэгүүдэй үүсхэгдэжэ байгаа һаа, хүн түрэлтэн энээхэн бүмбэрсэг дээрэ мүнхэл, хүнүүдэй сэдьхэлэй һайхан шэнжэ, инаг дуран хэзээдэшье барагдашагүйл гэһэн һанал бодол эжэлүүдгүй ухаанда ороодхино. Иимэ бодол Андрейн — Андрей Бородинайшье толгойдо залуу Мариие хаража байхадань лаб ороһониинь гайхалтай бэшэ aаб даа.

Мүнөө үеын уласхоорондын байдалай тон орёошье, хурсашье асуудалда зорюулагдаһан хүнгэн бэшэ темые зоримгойгоор шэлэн абажа, мэдээжэ режиссёрнууд А. Алов, В. Наумов гэгшэд сэдьхэл хүдэлгэмэ, уран хурса удха түгэлдэр ёһотойл политическэ детектив найруулан табижа шадаа гэжэ баясан, бахархан тэмдэглэхэ зуураа, энэ баяр, бахархалаймнай охин олондо хүртэһэй гэжэ хүсэхэ байнабди.

А. ЖАЛСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмһээ хэһэг.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. «Бүхы ажабайдалайнь хэрэг». — Г. Афанасьевай статья. «Намарай дулаан үдэрнүүдэй минута бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Гол зорилгомнай—шанар»— В. Сажинай статья. «Машинаар бэшэ һаа, хажуураар...» — Б. Лобсоновой корреспонденци. «Ёһо заншалаа үргэлжэлүүлэн» — Д. Тумановай корреспонденци. «Ехэшүүлтэй зэргэлэн» — Ю. Гутуровай корреспонденци. «Ехэ түсэбүүд» — А. Ефремовэй статья. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Мал ажал — онсо шухала һалбари. «Баунтын туршалга» — түхэреэн столой [...]дэ. «Хүдэлмэришэнэй хүндын хэрэг» — В. Баго[...]ной статья. Редакцида [...]һэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Марксистско-ленинскэ һура[...]сал» — суглуулбари. ТАСС-ай материалнууд. Уласхоорондын һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Танай сүлөө саг. «Мү[...] үеын эхэнэр» — Н. Дроб[...]вой статья. Элүүр энхын [...]бан. «Багашуул нэгэшье сигаретэ татаха ёһогүй» — К. Орловскиин статья. Ур[...] шүлэгэй долгиндо. «Хам[...]даа эбтэй зетэй бүлэ» — Ц. Цыренжаповай фото-[...]дээсэл.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Хүүгэдтэ ан амитад тухай». 10.35 — «Таанад, түрэлхидтэ!» 11.05—«Һолонго» «Арадай уран бэлигэй телевизионно программануудай уласхоорондын IV фестиваль. «Оберландугаар үбэлдөө аяншалга» (ГДР).

Улаан-Үдэ. 11.30—«Зэдэлыш, дуунууднай»—хүүгэдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 11.45—«Факел». «Пост дээрээ байнабди». 12.20—Шэнэ һонин (буряадаар). 12.30—«Һайндэрөөр, хүндэтэ багша!» — теле-харагшадай захилаар концерт. 13.05—«Ералаш» хүүгэдэй бүхэсоюзна шог ёгто киножурнал.

Орбита. 13.20—«Аюулгүйн харгы». 13.50—«Спортлотогой» 40 тираж. 14.00—«Мирзо Турсун-Задегэй түрэһөөр 70 жэлэй ойдо». 14.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 15.00—Гүрэнэй страхованиин 60 жэлэй ойдо. СССР-эй Гүрэнэй страхованиин Главна управлениин начальник Л. А. Мотылев үгэ хэлэхэ. 15.15 — «Холо, ойрын дуунууд». 16.00—«Тамбу-Ламбу»—үхибүүдтэ уран һайханай фильм. 16.30—«Ан амитанай ажамидарал». 17.30—«Минии городой аялганууд». Казахстанай залуу гүйсэдхэгшэдэй эстрадна концерт. 18.10—«Хүдөөгэй ажалшадта» — концерт. 19.45—Политическэ шүүмжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн. 20.15—«Царь Федор Иоаннович». СССР-эй Гүрэнэй академическэ Бага театрай фильм-зүжэг. 22.00—«Время». 22.35—«Царь Федор Иоаннович»—фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.30—«Уран зурааша тухай хөөрөөн». Е. Чесняков. 11.55—«Манай дуратай номууд». 12.40—Ф. Шопенэй зохёолнууд.

Улаан-Үдэ. 13.20—Мульфильмнүүд. 14.00—«Потрясающий Берендеев»—үхибүүдтэ уран һайханай фильм.

Орбита. 15.15—Дамжуулгын программа. 15.20—«Элүүр энхэ байлга». 16.05—«Үглөөнэй почто». 16.35—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 17.35—Д. Мамин-Сибиряк. «Хада уурхай»—М. Н. Ермоловагай нэрэмжэтэ Москвагай театрай фильм-зүжэг. 20.10—«Камчи: һэргээгдэһэн ажабайдал»—баримтата фильм. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». «Шэдитэ экран». 21.15—«Хүжэмтэ киоск». 21.45—«Масаляй Новониколаевка» —баримтата фильм. 22.00—«Время». 22.45—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак»—«Химик» (Воскресенск). (2, 3 наадануд).

Редактор **Р. Б. ГАРМАЕВ.**

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000.
г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-[illegible]-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00681. Заказ № 227. Индекс 5901